

WATANY GORAMAK – BELENT MERTEBE

1-nji oktyabrda Türkmenistanyň Prezidenti, ýurdumyzyň Ýaragly Güçleriniň Belent Serkerdebaşysy goşun generaly Serdar Berdimuhamedow Döwlet howpsuzlyk geňeşiniň nobatdaky mejlisini geçirdi. Onuň gün tertibine harby we hukuk goraýjy edaralarda şu ýylyň dokuz aýynda alnyp barlan işleriň netijeleri girizildi. Şeýle hem Garaşsyz döwletimizde howpsuzlygy we abadançylygy üpjün etmäge, bu düzümleriň maddy-enjamlaryny binýadyny pugtalandyrmaga, olaryň işini has-da kämilleşdirmäge degişli meseleleriň birnäçesi ara alnyp maslahatlaşyldy.

Ilki bilen, Döwlet howpsuzlyk geňeşiniň sekretary, goranmak ministri B.Gündogdyýew çykyş edip, hasabat döwründe ýurdumyzyň goraňyş ukybyny pugtalandyrmak, harby gullukçylaryň gulluk we ýaşajyş-durmuş şertlerini gowulandyrmak, Milli goşunyň düzümlerine sanly ulgamy ornaşdyrmak boýunça ýerine ýetirilen işler barada hasabat berdi. Şunuň bilen birlikde, çagyryş boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçylary harby gullukdan boşatmak we harby gulluga çagyrmak boýunça geçirilýän işler barada aýdýldy. Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, ýurdumyzyň goraňyş häsiýetine eýe bolan Harby doktrinasynyň çäklerinde Milli goşunymyzyň maddy-enjamlaryny binýadyny döwürün talabyna laýyklykda

kämilleşdirmek hem-de ýokary hünär derejeli harby gullukçylary taýýarlamak babatda alnyp barýlan işleri dowam etdirmegiň möhümdigini belledi. Döwlet Baştutanymyz Döwlet howpsuzlyk geňeşiniň sekretary, goranmak ministri raýatlary harby gulluga çagyrmak we harby gullukdan boşatmak boýunça häzirk wagtda dowam edýän işleriň guramaçylykly geçirilmegine berk gözegçilik etmegi tabşyrdy. Baş prokuror B.Muhamedow şu ýylyň dokuz aýynda alnyp barlan işleriň netijeleri, kadalaşdyrujy hukuk namalarynyň talabalaýjy berjaý edilýişini üpjün etmek maksady bilen görnlen toplumlaýyn çäreler hem-de prokuror gözegçiliginiň we prokuratura edaralarynyň ösdürmegiň maksatnamasynyň ýerine ýetirilişi barada hasabat berdi.

Ýurdumyzyň Ýaragly Güçleriniň Belent Serkerdebaşysy hasabaty diňläp, kanunçylygy munda beýläk-de pugtalandyrmagyň, kanunçylyk namalarynyň takyk berjaý edilmegini üpjün etmekde prokuror gözegçiligini dowam etdirmegiň möhümdigini belledi we bu babatda birnäçe anyk tabşyryklary berdi. Içeri işler ministri M.Hydyrow ýylyň başyndan bäri gözegçilik edýän düzümleri tarapyndan jemgyýetçilik düzgün-tertibini üpjün etmek, hukuk bozulmalarynyň önüni almak, Yangyn howpsuzlygyny gullugynyň işini kämilleşdirmek boýunça ýerine ýetirilen işler barada hasabat berdi.

Döwlet Baştutanymyz hasabaty diňläp, içeri işler ministri ýurdumyzda hukuk bozulmalarynyň önüni almak, ýol hereketiniň kadalarynyň we ýan-

gyna garşy göreş çäreleriniň berjaý edişiňe gözegçilik amala aşyrmak boýunça alnyp barýlan işleri dowam etdirmegi tabşyrdy.

Yokary kazyýetiň başlygy B.Hojamgulyýew hasabat döwründe ýerine ýetirilen işler, şol sanda gözegçilik edýän düzümleriniň işini kämilleşdirmek, bu ugurda sanly ulgamy, öndebaryjy tejribäni ornaşdyrmak babatda görülgän çäreler barada hasabat berdi. Şunuň bilen birlikde, işgärleriň hünär derejesini ýokarlandyrmak boýunça geçirilen işler, hormatly Prezidentimiziň ozal beren tabşyryklarynyň ýerine ýetirilişi barada aýdýldy.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, kazyýet ulgamy munda beýläk-de ösdürmek, onuň maddy-enjamlaryny binýadyny döwrebaplaşdyrmak, işgärleriň hünär derejesini ýokarlandyrmak boýunça alnyp barýlan işleri dowam etdirmegiň zerurdygyny nygtady we Yokary kazyýetiň ýolbaşçysyna degişli tabşyryklary berdi.

Milli howpsuzlyk ministri N.Atagaryýew şu ýylyň ýanwar – sentýabr aýlarynda ýerine ýetirilen işler, degişli düzümlerde sanly ulgamy ornaşdyrlyşy we ministriň ösdürmegiň maksatnamasynyň durmuşa geçirilişi barada hasabat berdi.

Ýurdumyzyň Ýaragly Güçleriniň Belent Serkerdebaşysy hasabaty diňläp, döwletimiziň konstitusion gurluşygy, milli howpsuzlygyny hem-de bähbitlerini ygtybarly goramak, milli howpsuzlyk edaralarynyň işini kämilleşdirmek boýunça alnyp barýlan işleri dowam etdirmegi tabşyrdy.

Döwlet serhet gullugynyň başlygy Ý.Nuryýew

şu ýylyň dokuz aýynda Watanymyzyň mukaddes serhetlerini goramak boýunça durmuşa geçirilen işler barada hasabat berdi. Şunuň bilen birlikde, serhet goşunlarynyň maddy-tehniki binýadyny döwrebaplaşdyrmak boýunça alnyp barýlan işler, harby gullukçylaryň, olaryň maşgala agzalarynyň netijeli gulluk etmegi we ýaşajyş üçin amatly şertleriň döredilýändigini barada aýdýldy.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, Watanymyzyň mukaddes serhetleriniň ygtybarly goragyny üpjün etmek, harby gullukçylaryň hünär derejesini ýokarlandyrmak, olaryň ýaşajyş-durmuş şertlerini has-da gowulandyrmak boýunça alnyp barýlan işleri dowam etdirmegiň möhümdigini belledi we bu babatda gullugyň ýolbaşçysyna birnäçe tabşyryklary berdi.

Adalat ministri M.Taganow hasabat döwründe ýerine ýetirilen işleriň netijeleri, bu düzümi ösdürmegiň maksatnamasynyň durmuşa geçirilişi, işgärleriň hünär derejesiniň ýokarlandyrylyşy, milli kanunçylyk binýadyny kämilleşdirmegiň çäklerinde teklipleri taýýarlamak boýunça döwlet Baştutanymyzyň ozal beren tabşyryklarynyň ýerine ýetirilişi barada hasabat berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, döwletimizde hukuk üpjünçiligini amala aşyrmak, kadalaşdyrujy hukuk namalaryny taýýarlamak babatda ýerine ýetirilýän işleriň möhüm ähmiýetini nygtap, birnäçe anyk tabşyryklary berdi.

Döwlet gümrük gullugynyň başlygy M.Hudaýkulyýew hasabat döwründe ýolbaşçylyk edýän düzüminde alnyp barlan işleriň netijeleri, gullugyň maddy-tehniki binýadyny döwrebaplaşdyrmak maksady bilen görülgän çäreler barada hasabat berdi.

Ýurdumyzyň Ýaragly Güçleriniň Belent Serkerdebaşysy hasabaty diňläp, gümrük nokatlarynda alnyp barýlan işleriň, hususan-da, ýurdumyza getirilýän harytlaryň bellenen talaplara laýyk gelmegine gözegçiligiň has-da kämilleşdirilmeginiň zerurdygyny belledi hem-de bu babatda gullugyň ýolbaşçysyna birnäçe görkezmeleri berdi.

Döwlet migrasiýa gullugynyň başlygy A.Sazakow şu ýylyň başyndan bäri alnyp barlan işleriň netijeleri, gullugyň işine öndebaryjy tejribäni işlen ornaşdyrmak, bu düzümi ösdürmegiň maksatnamasyna ileri tutulýan wezipeleri üstünlikli durmuşa geçirmek, işgärleriň hünär derejesini ýokarlandyrmak maksady bilen geçirilen çäreler barada hasabat berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, gullugyň işini döwrebaplaşdyrmagyň, işgärleriň hünär derejesini ýygiderli ýokarlandyrmagyň, migrasiýa kanunçylygynyň berjaý edişiňe gözegçilik etmegiň zerurdygyny aýtdy hem-de gullugyň ýolbaşçysyna birnäçe görkezmeleri berdi.

Ýurdumyzyň Ýaragly Güçleriniň Belent Serkerdebaşysy Döwlet howpsuzlyk geňeşiniň agzalaryna üzülenip, diňe goraňyş häsiýetine eýe bolan Harby doktrinanyň talaplaryna laýyklykda, Garaşsyz, hemişelik Bitarap döwletimiziň howpsuzlygyny we bitewçiligini ýokary derejede üpjün etmek, ýurdumyzyň goraňyş ukybyny pugtalandyrmak, Watan goragçylarynyň, olaryň maşgala agzalarynyň ýaşajyş-durmuş şertlerini has-da ýokarlandyrmak boýunça yzygiderli çäreleriň görülgändigini belledi we bu ugurdaky işleriň munda beýläk-de dowam etdiriljekdigini aýtdy.

Döwlet howpsuzlyk geňeşiniň mejlisinde başga-da birnäçe meselelere garaldy we olar boýunça degişli çözümler kabul edildi.

Hatyra günü – hakyda günü

Her ýylyň 6-njy oktyabrynda Türkmenistanda ähli uruşlaryň söweş meýdanlarynda wepat bolanlary hem-de 1948-nji ýylyň Aşgabat şäherinde şehit bolanlary ýatlap, Hatyra günü bellenilýär. Şu sene mynasybetli, ýurdumyzyň ähli ýerlerinde aýat-töwir okalýar, sadakalar berilýär. Hatyra gününde «Halk hakydasy» ýadygärlikler toplumyna gül goýmak çäresi geçirilip, garaşsyzlygymyz, erkinligimiz, bagtyýar durmuşymyz üçin şirin janlaryny gurban eden ata-babalarymyz hatyralanyp, ýatlanyp geçilýär.

Paýtagtymyzyň günorta-günbatar böleginde ýerleşýän «Halk hakydasy» ýadygärlikler toplumy Watana bolan beýik söýgüniň nyşany bolup, bu toplum türkmenistanlylaryň baky şöhratyna we edermenligine häzirk nesilleriň mukaddeslik hökmünde tagzym edýändiginiň alamatydyr. Ýurduň gahrymanlarynyň hakydasy hatyralamak bolsa, ata-babalarymyzyň köklerini asyrlaryň jümmüşinden alyp gaýdýan çuňňur ynсанperwer ýörelgeleriniň biri bolup, türkmen halkynyň ruhy-medeni gymmatlyklarynyň aýrylmaz bölegidir.

Ýaşulular – maşgala ojagynyň daýanjy

Ata Watanymyzda ýaşulularyň sarpasy belent tutulýar we olar üçin dürti üňňilikler döredilýär. Ýaşuly neslin zähmet ýoly we durmuş tejribesi hakunda gyzykly gürrüňler häli-şindi ýaşlara getirilýär. Bu bolsa ýaşlaryň has-da watansöýüji ruha terbiýelenmegine uly ýardam edýär.

Her ýylyň 1-nji oktyabrynda Garaşsyz, hemişelik Bitarap Diýarymyzda Ýaşulularyň halkara günü bellenilip geçilýär. Bu günüň bellenilip geçilmegi gadymy döplerimize ygvarlydygymyza, ýaşululara hormat-sarpa goýmak, olaryň mertebesini belent tutmak ýaly ýörelgelerimizi täze mazmun bilen baglaşdyrýandygymyza alamatlandyryr.

Sagdyn durmuş ýörelgesi – abadançylygyň sakasy

Gahryman Arkadagymyzyň we hormatly Prezidentimiziň taýsyz tagallalary bilen beýik ösüşlere beslenýän Watanymyzda halkymyzyň bagtyýar baş maksadydyr. Döwrebap hassahanalardy saglyk ögüri bolsa raýatlarymyza ýokary hilli saglyk hyzmatlaryny ýola goýmagyň aýrylmaz bölegi bolup durýar.

BMG-niň belent münberinde Türkmenistanyň ileri tutan garaýyşlary

Şu günler ýurdumyzyň dürti pudaklarynda Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasynyň 80-nji sessiýasynda Türkmenistanyň ileri tutýan garaýyşlaryna bagyşlanan maslahatlar geçirilýär. Ýurdumyzyň döwletleriň arasynda parahatçylygy we ynanşmagy berkitmäge gönükdirilen başlangyçlary halkara bileleşikde giň goldawa eýe bolýar. Ýurdumyz gapma-garşylyklaryň önüni almaga, dialogy goldamaga gönükdirilen başlangyçlary işjeň iletýdýär. Bu ugurdaky tagallalar Türkmenistanyň BMG-niň ýörelgelerine ygvarlydygyny, ählumumy meseleleri çözmekde bu guramanyň ygtybarly hyzmatdaşy hökmünde çykyş edýändigini görkezýär.

23-nji sentýabrda Amerikanyň Birleşen Ştatlaryna iş saparynyň çäklerinde hormatly Prezidentimiz Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasynyň 80-nji sessiýasynyň ýokary derejeli plenar mejlisiniň ilkinji gününe gatnaşdy we çykyş etdi. Hormatly Prezidentimiz BMG-niň Baş Assambleýasynyň belent münberinden sebit hem-de halkara ähmiýetli meseleler boýunça netijeli teklipleri öz içine alýan Türkmenistanyň ileri tutýan garaýyşlaryny beýan etdi. Döwlet Baştutanymyzyň öňe sürän başlangyçlary döwletleriň we halklaryň arasynda parahatçylygy we ynanşmagy berkitmekde uly ähmiýete eýedir.

Hormatly Prezidentimiz dünýäniň häzirk ýagdaýynyň, syýasý, ykdysady, durmuş prosesleriniň häsiýetiniň we meýjileriniň döwletlerden hem-de halkara guramalaryndan esasy umumy maksady ga-

zamanagyň – parahatçylygy we howpsuzlygy üpjün etmegiň, munda beýläk-de okgunly ösüş üçin şertleri döretmegiň, häzirk zaman dünýä gurluşynyň binýadyny goýlan hukuk esaslaryny gorap saklamagyň bähbidine utgaşykly hyzmatdaşlygy talap edýändigini belläp, Türkmenistanyň 80-nji sessiýanyň esasy wezipelerine hut şu nukdaýna-

zardan seredýändigini we berk deňagramly hem-de howpsuz dünýä arhitekturasyny döretmekde oňa uly umyt baglaýandygyny nygtady. Şunuň bilen baglylykda, ählumumy parahatçylygy, howpsuzlygy üpjün etmek, durnukly ösüş, ekologiýa howpsuzlygy, köptaraplaýyn ynсанperwer we halkara hukuk hyzmatdaşlygyny ösdürmek ýaly ugurlar boýunça anyk teklipler öňe sürüldi. Hususan-da, Parahatçylyk we ynanşmak medeniýeti meseleleri boýunça bitindüňgä sammitini geçirmek, bu sammitiň netijesinde Halkara ynanşmak kodeksi-ni işläp düzmek boýunça başlangyçlar beýan edildi. Şeýle-de 2026 – 2035-nji ýyllar üçin «BMG-niň Durnukly ulag boýunça onýylygyny» ygylan etmek, «Durnukly ösüş» üpjün etmekde ygtybarly we durnukly energiýa birikmesiniň esasy ornuy atly Kararnamalaryň taslamalary tekliplendi.

Ulanýş möhleti tamamlanar

NASA Halkara kosmos bekediniň 2030-njy ýylda ulanyşdan aýryljakdygyny we Ýerň atmosferasyna girizilip, Yuwaş ummanyndaky çet ýere taşlanjakdygyny mälim etdi.

Güýz paslynyň iň owadan şäheri

Syýahatçylyk agentlikleriniň maslahat bermegine görä, Ngu-Hempşir güýz paslynda syýahat edilmeli iň owadan şäherleriň biri hasaplanýar.

Annam brigadir ady bilen adygan

Tagan Saryýew ýaly halypalary ýatlandynda öz döreden keşpleri bilen güلكi dünýäsiniň belent bagyna çykan halypa wäşler göz önünde janlanýar.

«Arkadag» topary Türkmenistanyň Nagbaşy Kubogynyň eýesi

Türkmenistanyň Nagbaşy Kubogyna «Arkadag» topary mynasyp boldy.

DÜNYÄ TÄZELIKLERI

gysga setirlerde

► Gadymy teňňeler yzyna gaýtaryldy.

Rim imperiýasy döwründe zikgelenen 83 teňňe ABŞ-dan Türkiýä gaýtarylyp berildi. Geçirilen barlaglar-da şaýylyklaryň Anadolýda zikgelendigi üzüňe çykarylýpdy. 2021-nji ýylda iki ýurduň arasynda medeni gymmatlyklaryň goralmagy bilen bagly şertnama gol çekilipdi.

► Nebit akdyrylyp başlandy.

Yragyň Nebit ministrligi nebit geçiriji arkaly Türkiýä nebit akdyrylyp başlanandygyny mälim etdi. Yrakda çykarylýan nebit Türkiýäniň Jeýhan portuna, ol ýerden bolsa, dünýä bazaryna çykarylýar. Geçirijiden her gün 180-190 müň barrel nebit akdyrylar. Geçiriji arkaly akdyrylýan nebit 2023-nji ýylyň fewralynda Türkiýäde bolup geçen üýtgetme zerarly togladylypdy.

► Kosmos internetini kämilleşdirýär.

Hytaý Ýerli aşaky orbitasynda gurýan «Guowang» atly internet hemralarynyň sanyny artdyrýar. Golaýda emeli hemralaryň 11-nji tapgyry uçuşyldy. Ýurt Ýer ýüzüni internet bilen üpjün etmek emeli hemralaryň ilkinji tapgyryny geçen ýylyň 16-njy dekabrynda uçuşyldy. Hytaý 2020-nji ýylda internet to-runy döretmek üçin Halkara Telekomunikasi-syga Bileleşigine üz tutpdy.

► Aýa adamly syňahat.

ABŞ-nyň Aero-kosmos edarasy (NASA) «Artemis 1» taslamasynyň çäklerinde geljek ýylyň başynda astronautlary Aýa ugratmagy meýilleşdirýär. Bu täsin syňahat 3 amerikan (Kristina Kuk, Rid Wağsman, Wiktor Glow) hem-de 1 kanadaly (Jeremi Hansen) astronauty gatnaşar. Astronawtlar Aýyň ýüzüne gonnazlar, diňe orbitasyndan aýlanyp yzyna dolanarlar.

► Nebit önümçiligi artdyrylar.

«OPEC+» ýurtlary nebit önümçiligini gündelik 137 müň barrel artdyrmagy meýilleşdirýärler. Has köp nebit öndürýän bu ýurtlar aprel aýyndan başlap, önümçiligi gündelik 2,5 million barrel-den gowrak artdyrypdy, bu görkeziji global işlegiň 2,4 göterimine gabat gelýär.

► Uly ýaşly işgärleriň sany artýar.

Germaniýanyň zähmet agentliginiň maglumatlaryna görä, geçen ýyl ýurtda 55-65 ýaş aralygyndaky işgärleriň sany 7,8 milliona çetipdir. Bu görkeziji zähmet çekýänleriň 23 göterimini emele getirýär. Soňky 10 ýylda bu ýaş toparyna deňişli işgärleriň sany 17 göterimden 23 göterime çykyppdyr.

► Türk edebiyatynyň halpasydy.

Türk edebiyatynyň halpasy – şahyry, ýazyjy Ýawuz Bülent Bakiler 28-nji sentýabrda 89 ýaşyň içinde aradan çykdy. Ol žurnalistika we edebiyat bilen meşgullandy, ýurduň Medeniýet ministrliginde zähmet çekdi, gazet-žurnallara makala ýazdy. Onlarka kitabyň awtory bolan Bakiler beýleki türk halklara bolan gyzgynlygyny bilen tanalýardy.

► Eksportyny iki esse ýokarlandyrdy.

Hytaýyň BYD kompaniýasynyň 2025-nji ýyldaky satuwynyň 20 göteriminiň eksporta deňişli bolmagyna garaşylýar. Täze çykarýjak modeller eksportyň artmagyna ýardam eder. Kompaniýa ýylyň ahyryna çenli Hytaýyň gury ýer böleginiň daşyna 800 müň 1 million aralygynda ulag ibermegi maksat edinýär.

TARYHDA ŞU GÜN

1985-nji ýylyň 3-nji oktyabrynda NASA-nyň «Atlantis» atly kosmos uçary (şatll) ilkinji uçuşyny amala aşyrdy. Bu uçar atmosferanyň daşyna çykyk, kosmos giňişliginde dürli amallary ýerine ýetirip, ýene-de yzyna dolanyp bilýär. Kosmos gämisinden tapawutlylykda, şatllary birnäçe gezek ulanyp bolýar. NASA 1970-nji ýyllarda astronauty gatnatmaga niýetlenen 5 kosmos uçaryny öndürdi. 2011-nji ýylda ähli şatllar ulanyşdan aýryldy.

Moldowada ählumumy saýlawlar geçirildi

Moldowada geçirilen ählumumy saýlawda häkimiýetdäki Hereket we raýdaşlyk partiýasy (PAS) has köp ses alyp birinji boldy. Saýlawda jemi 15 partiýa, 4 syýasy bileleşik we 4 garaşsyz dalaşgär gatnaşdy. Bu partiýa 50 göterime golaý ses aldy. Ýurduň 101 orunly parlamenti üçin geçirilen saýlawda «Watansöýüji» bileleşigi jemi 24,26% ses aldy. «Alternatiwa» bileleşigi 8%, «Biziň partiýamyz» 6% we «Ögde demokratiýa» partiýasy 5 göterimden gowrak ses aldy.

Ýurtda hereket edýän kanunçylyga görä, dalaşgärleriň parlamentde orun alyp bilmekleri üçin garaşsyz dalaşgärler azyndan 2%, partiýalar 5%, syýasy bileleşikler 7% ses almaly.

Maýa Sandunyň ýolbaşçylyk ed-

ýän PAS partiýasy 2021-nji ýylda geçirilen saýlawda 52,8 göterim ses alypdy. Saýlawda gatnaşygyň 2021-

parlamentinde 3 partiýanyň hem-de 2 bileleşigiň wekilleri bolar. Merkezi saýlaw komissiyasy saýlawyň anyk netijelerini Konstitusiýa kazyýetine hödürler. Şondan soňra 5 gününň dowamynda kazyýet netijeleri tassyklar.

Mundan ozal 2021-nji ýyldaky saýlawyň netijesine görä, PAS partiýasy parlamentdäki 101 orundan 63-ini almaga hukuk gazanypdy.

Gündogar Ýewropada ýerleşýän deňze çykalgasy bolmadyk ýurduň 2,4 million töweregi ilaty bar.

2023-nji ýylda Ýewropa Geňeşi Moldowanyň Ýewropa Bileleşigine agza bolmagy üçin gepleşikleri geçi-rip başlamagyna ygtyýar beripdi.

Daşary ýurtlarda 301 saýlaw uça-sy togyňny döredilendigi mälim edildi.

Saýlawyň netijesine görä, PAS partiýasy täze Hökümeti düzmäge hukugy bar. Ýurduň Konstitusiýasy-na görä, Prezident saýlawdan soňra 30 gününň dowamynda mejlisliň täze agzalaryny ýygnamaly bolar. Şol döwürň dowamynda Prezident parlamentiň syýasy partiýalar bilen maslahatlaşyp, Hökümet başlygyna dalaşgäri kesgitläýär. Hökümet başlygy belendenen soňra, öz Ministrler Kabinetiniň agzasyny düzer we parlamentiň tassyklamagyna hödürler. 2023-nji ýylyň fewralyndan bäri ýurduň Hökümetine Dorin Reçan ýolbaşçylyk edýär. Täze Hökümet ykdysadyýeti ösdürmek, ýurduň energetika garaşsyzlygyny artdyrmak üçin tagalla eder.

«Boeing» köp sanly sargyt kabul etdi

Geçen hepdede Nyýu-Yorkda geçirilen BMG-niň ýokary derejeli hepdeliginiň çäklerinde birnäçe ikitaraplaýyn gepleşikler hem geçirildi. Olaryň arasynda işewürlük duşuşyklary hem bar. Norwegiýanyň, Türkiýäniň, Özbegistanyň we Müsüriň awiakompaniýalary «Boeing» uçarlaryny almak üçin ylalaşdylar. Norwegiýanyň «Norwegian» kompaniýasy ameri-kan uçar öndürjüsinden goşmaça 30 uçar sargyt edendigini mälim etdi. Awiakompaniýa mundan ozal, 2022-nji ýylda 50 sany «737 Max 8» sargyt edipdi. Howa gämileriniň 2031-nji ýyla çenli gowsurylmagyna garaşylýar. Awiakompaniýa Ýewropada-ky ýaýrawyny giňeltmegi maksat edinýär.

Türkhowaýollary bolsa, 50 sany anyk uçar sargydyň berdi. Awiakompaniýa goşmaça 25 sany uçary hem almaga meýillidigini mälim etdi. Uçarlar

«B787-9» we «B787-10» modellerine deňişli bolar. Şeýle hem türk awiakompaniýasy 100 sany «737-8/10MAX» uçaryny almaga meýilleşdirýär.

Özbegistanyň Prezidenti Şawkat Mirziýoýew BMG-niň Baş Assambleýasynyň 80-nji sessiýasy-na gatnaşmak üçin Nyýu-Yorka saparynyň çäklerinde «Boeing» kompaniýasynyň ýolbaşçysy Brenden Nelson bilen duşuşdy. Taraplaryň arasynda gol çekilen ylalaşygyň çäklerinde Özbegistanyň awiakompaniýasy-na 22 sany «Boeing 787 Dreamliner» uçarynyň gowsurylmagy hem bar. Şertnamanyň bahasynyň jemi 8,5 milliard amerikan dollarydygy mälim edildi.

Müsüriň «EgyptAir» kompaniýasy bolsa, ABŞ-nyň «Air Lease Corporation» kompaniýasından 18 uçary kärende-sine alar. Şeýlelikde, «EgyptAir» geljek ýylyň ýanwarýnda ilkinji «Boeing 737-MAX» howa gämisini kabul eder.

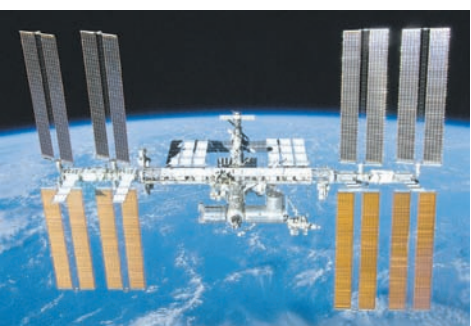
Ulanys möhleti tamamlanar

ABŞ-nyň Aerokosmos edarasy (NASA) Halkara kosmos bekediniň 2030-njy ýylda ulanyşdan aýryljakdygyny we Ýerli atmosferasyna girizilip, Ýu-waş ummanyndaky çet ýere taşlanjakdygyny mälim etdi. ABŞ bilen Russiýanyň bilelikdäki iri taslamasy bolan bekedni ilkinji moduly 1998-nji ýylda uçuşylypdy. Beket 2000-nji ýyldan bäri üznüksiz ulanylýar.

Dünýäniň dürli ýurtlaryndan dürli ugurda zähmet çekýän adamlar beketde bolup, häzire çenli 4 müň-den gowrak tejribe geçirdiler. Ýerli dartýş güýjüniň örän az bolan ýerinde saglygy gorapys, aragatnaşyk ýaly ugurlarda birnäçe açys edildi. Bekede 26 ýurtdan 300 töweregi astronaut bardy.

Beket ulanyşdan aýrylandan soňra NASA we hyzmatdaşlary Ýerli orbitasynda täze beketde işini dowam etdirer. Gurama hususy pudagyň täjirçilik maksatly kosmos beketleriniň işläp taýýarlamagy üçin 400 million dollardan gowrak maýa goýum öleş-dirdi. Onuň çäklerinde «SpaceX», «Boeing», «Axiom

Space», «Blue Origin» we «Starlab» ýaly awiasyýa we kosmos pudagynda iş alyp barýan kompaniýalar bilen hyzmatdaşlyk edilýär. Ilkibaşda, Halkara kos-

mos bekedini ulanyşdan aýrylmazdan ozal 4 agzaly toparyň azyndan 30 gün bolup biljek hususy beket synagdan geçiriler. Soňra bolsa, NASA hususy kompaniýa tarapyndan gurlan we dolandyrylýan beketden hyzmat satyn almaga maksat edinýär. Hä-

zirki wagtda hem kosmosa ýük we astronawtlaryň gatnawy hususy kompaniýalar tarapyndan ýerine ýetirilýär, NASA bolsa şolara töleg töleýär.

Häzirkki wagtda Ýerli daşky orbitasynda Halkara kosmos bekediniň bir hatarda Hytaýyň «Tian-gong» kosmos bekedini hem bar. Olaryň ikisi hem hemişe adamly. Hytaý bekedinde 2021-nji ýyldan bäri hemişe astronaut bar.

«Vast Space» kompaniýasynyň işläp taýýarlaýan «Haven-1» atly täjirçilik maksatly ilkinji bekedini geljek ýylyň maý aýynda «SpaceX»-iň «Falcon 9» raketasyny bilen uçuşylyr. Bir modully bekedniň ululygy awtobu-syňka barabar bolup, 45 kubmetrik ýaşasýly meýdançasyny bolar. Beketde 4 astronaut iki hepdeden nobatçylyk eder. Bekedniň içinde ukamak üçin ýer, stol, daşaryny görmek üçin gümmez şekilli penjire we internet aragatnaşygy göz önünde tutulypdyr. «Haven-1» üç ýyl ulanylýar. Soňra, has uly we köp modully «Haven-2» bekedini işe giriziler.

Buker baýragynyň gysga sanawy mälim edildi

2025-nji ýylyň Buker baýragynyň finalçylary mälim edildi. Emin agzalary jemi 13 kitapdan altysyny saýlap aldylar. Gysga sanawda 19 ýyl ozal baýrak alan hindi ýazyjysy Kiran Desai, şeýle hem öňki dalaşgärler Endryu Miller we Dewid Soloy bar. Üç amerikan ýazyjysy – Süzen Çoý, Ket Kitamura we Ben Markowis hem no-ýabr aýynda ýeňiji yglan edlilene baýrak üçin bäsleşer.

Gysga sanawa Süzen Çoýyň «Flashlight» (Lowurd), Kiran Desainiň «The Loneliness of Sonya and Sunny» (Soni we Sanniniň ýalňyzlygy), Ket Kitamura-

nyň «Audition» (Diňleme), Ben Markowisiň «The Rest of Our Lives» (Galan ömrümüz), Endryu Milleriň «The Land in Winter» (Gyşyň ýeri), Dewid Soloyyň «Flesh» (Syna) atly kitaplary girizildi.

Emin agzalary sekiz aýyň dowamynda 153 kitap okap, olara içgin baha berdiler. Eminler toparyna Buker baýragynyň öňki eýesi Roddi Doýl ýolbaşçylyk edýär, şeýle hem toparyň düzüminde ýazyjylar Kili Rid, Kris Pauer, Aýobami Adebayo we aktrisa Jessika Parker bar. Ýeňiji 10-njy no-ýabrda Londonda geçiriljek dabarda mälim edil-er.

YUNESKO-nyň Bütindünýä maslahaty

29-njy sentýabr 1-nji oktyabr aralygynda Ispaniýanyň Barselona şäherinde YUNESKO-nyň Medeni syýasat we dumuklyk ösüş boýunça Bütindünýä maslahaty (MONDIACULT-2025) geçirildi. Maslahatyň esasy maksady geljekki onýyllyklar üçin medeni syýasatyň ösüşiň strategik ugurlaryny işläp taýýarlamakdan hem-de medeniýeti dumuklyk ösüşiň esasy şertleriniň biri hökmünde post-2030 ählumumy gün tertibine oňatlyk bermekden ybaratdyr. Bütindünýä maslahat dört ýylda bir gezek geçirilýär we medeni syýasat ulgamynda dialog we hyzmatdaşlyk üçin önümleriň halkara meýdança bolup hyzmat edýär.

Maslahata YUNESKO agza döwletleriň, assosiielenen agza ýurtlaryň we gurama agza bolmadyk ýurtlaryň wekilleri, şeýle hem BMG-niň edarala-

rynyň, hökümetara we hökümete deňişli däl halkara guramalaryň wekilleri gatnaşýarlar. 160-dan gowrak döwletiň wekilliýetleriniň gatnaşmagynda geçirilen maslahatda halkara hyzmatdaşlygyň häzirkki zaman ugurlary, şol sanda medeni hukuklaryň üpjün edil-megi, sanly özgeriş, medeniýet bilen bilimiň özara gatnaşyklary, döredijilik senagatlarynyň ösüşi, me-deniýetiň, howanyň üýtgemeleri bilen baglanyşygy, çylşyrymly ýagdaýlar-da medeni mirasy gorap saklamak hem-de emeli aňny mümkinçiliklerinden peýdalanmagyň geljegi ýaly meseleler ara alyp maslahatlaşyldy. Masla-hatyň çäklerinde ministrler derejesindäki dialoglar we birnäçe çäreler geçirildi. Halkara maslahata ýurdumyzyň wekilliýeti hem gatnaşdy.

Pyýada gezelenç etmek üçin amatly şäherler

«Skyscanner» web saýty pyýada gezelenç etmek üçin iň gowpy şäherleriň sanawyny taýýarlady. Syýahaty sögüjilere taksä ýa-da jemgyýetçilik ulaglaryna münmezden haýsy şäherlere gezelenç edip biljekdikleri barada maslahat berilýär. Bilermenler Amerikanyň daşyndaky hem-de syýahatçylyk babatda täze tanalyp başlan 30 şäheri sanawa girizdirdiler. Sanawy taýýarlal-nanda syýahatçylyk nokatlarynyň arasyndaky uzaklyk, ýürüş ýodalarynyň sany, howanyň ýag-daýy, howpsuzlyk, ilatyň gürliği we syýahatçy-lar üçin guzykly bolup biljek ýerler ýaly jemi 14 ölçegden peýdalanylýpdyr. Sanawda Kordoba birinji ýeri eýeleýär. Ispaniýanyň taryhy ýad-ygärliklere bagly Andalusiýa sebitinde ýerleşýän bu şäherdäki taryhy binalar YUNESKO-nyň Bütin-dünýä medeni mirasynyň sanawyna girizilipdir. Şäherdäki gadymy ýadugärlikleriň arasyny 26 minutda pyýada geçip bolýar. Kordobada ýöre-

mäge niýetlenen 29 ýoda bar. Ikinji ýeri Ýaponiýanyň Nagasaki şäheri eýeleýär. Kýuşu adasynda ýerleşýän şäherdäki port tebigy gözelligi bilen göreňleri haýran galdyrýar. Şäherde

syýahatçylaryň görüp bilýän 531 ýeriniň bardygy mälim edildi. Üçünji ýeri hem Günüň dogýan ýurduň Hirosima şäheri eýeleýär. Şäher taryhy we medeni gymmatlyklary bilen tanalýar. Bu ýerde gün-dizine we gijesine rahat ýöräp gezelenç edip bolýar.

Italiýanyň Rejo-di-Kalabriýa atly kenarýaka şäherinde Etna dagyny görüp bolýar. Şeýle hem owadan deňiz kenary, açyk asmanyň astynda-ky heýkeller, muzeý ýaly ýerler pyýada geze-lenç üçin ýakyn aralykda ýerleşýär.

Monakonyň Monte-Karlo sebity hem ýöre-mek üçin amatly ýerleriň sanawyna girdi. Köp ýyllaryň dowamynda «Formula 1» ýaragşlarynyň geçirilmegi bilen tanalan bu ýer örän kiçidi-gine garamazdan, syýahatçylar üçin uly müm-kinçilikleri hödürleýär.

Estoniýanyň paýtagty Tallinden soňky ikinji uly şäheri bolan Tartu 2024-nji ýylda Ýewro-panyň medeni paýtagty saýlandy. Bu ýerdäki gadymy şäher, Estoniýa Milli muzeýi we Tar-tu uniwersitetiniň Botanika bagy syýahatçylar üçin uly mümkinçilikleri hödürleýär.

Türkiýäniň senagat taýdan ösen ýerleriniň biri bolan Bursa taryhy ýadugärlikleri we mi-

neral suwly şypahanalary bilen syýahatçylary özüne çekýär. Dokmaçylygyň ösen şäheriniň bazarlary hem hemişe köp adamly bolýar.

Ilkinji onluga Italiýadan ikinji bolup giren Bolsano şäherindäki syýahatçylar üçin guzyk-ly ýerleriň arasyndaky uzaklygy bir sagatdan gowrak wagtda ýöräp geçip bolýar. Şäherde 505 sany ýürüş ýodasy bar.

Bosniýa we Gersegowinanyň Sarajewo şäheriniň içinden kesip geçýän derýa hem-de golaýyndaky dag ýaşamak üçin amatly tebigy şerti döredýär. Gadymy bazar, taryhy köpri we muzeý ýaly ýerleriň arasyny bary-ýogy 22 mi-nutda ýöräp geçip bolýar.

Sanawyň onlugyny Kanadanyň Wiktoriya şäheri jemläpdir. Wankuwer adasyndaky şäherde 457 ýürüş ýodasy bar. Arassa howa, gadymy gala we muzeý syýahatçylar üçin özüne çekiji hasaplanýar.

Uly howa menzilleriniň biri açyldy

Kambojada Teho Halkara howa menzili açyldy. Aeroport soňky ýyllarda çalt ösýän syýahatçylyk pudagyna bolan işlegi kanagatlandyrmak maksady bilen guruldy. Maglumata görä, ýurt şu ýylyň ýanwar-maý aýlary aralygynda 2,95 million daşary ýurtly syýahatçyny kabul etdi. Bu görkeziji geçen ýylyň deňişli döwri bilen deňeşdirilende 11,7% köpdür. Täze howa menzili 20 kilometr uzaklykdaky Pnompen Halkara howa menziliňi ýerine guruldy. 240 müň inedördül metrden gowrak meýdan eýeleýän terminalda üç uçuş-gonuş zolagy bolup, her ýylda 13 million ýolagça hyzmat edip biler. Aeroportyň ýolagcy kabul etmek mümkinçiligi geljek ýyllarda 30 milliona, soňlugy bilen 50 milliona ýetiriler. 2023-nji ýylda ýurduň Siemreap şäherinde Siemreap-Angkor Halkara aeroporti açylypdy.

Dünýäniň iň uly köprüsi ulanmaga berildi

Hytaýyň Guýçžou welaýatynda gurlan dünýäniň iň uly asma köprüsi açylyp ulanmaga berildi. Huaszyan köprüsiniň aýaklarynyň beýikligi 625 metre barabar. Şeýlelikde, desga dünýäniň beýik asma köprüsi rekordyny täzeledi. Mundan ozalky iň beýik köpri hem şol jülgäniň üstünden geçip, beýikligi 565 metre ýetýärdi. Uzynlygy 2 müň 890 metre barabar bolan köprüniň gurluşygy-na 2022-nji ýylda başlanypdy. Daglyk ýerde gurlan köprüniň aýakla-rynyň arasynyň uzaklygy 1 müň 420 metre ýetýär. Awgustyň ahyrynda köprüniň inženerleri onuň üstünden ýükli ulaglary geçirip, berkligini barlapdylar.

Dünýäniň iň beýik üç köprüsiniň Guýçžou welaýa-tyndaky daglyk sebitde ýerleşýändigini mälim edildi. Şeýle hem Ýer ýüzündäki 100 uly köprüniň ýaryna golaýy hem şu welaýatyň çäginde gurlupdyr.

Täze köpri Lyaçzi hem-de Anlun şäherlerini bag-lanýşdyr. Desga beýiklik, aýaklarynyň arasynyň açyklygy we dik sütünleri babatda dünýäniň iň uly köprüsi boldy.

Güýz paslynyň iň owadan şäheri

Güýz pasly guzyl, sary we mämişi ýapraklaryň öwüşgini bilen jadyly dünýäni emele getirýär. Güýz agraslygyny, pikirleriň durlanjan pasly bolup, sary dona bürenen tebigata gezelenç etmek, ýaprak düşselen ýodalardan ýöräp, daş-töweregiň gözelligini synlamak her bir adamyň kalbynda ajaýyp duýgulary döredýär. Howanyň salkynlaýan bu möwsümi syňahat etmek üçin amatlydyr. Syňahatçylyk agentlikleriniň maslahat bermegine görä, Pariž, Täze Orlean, Ontario, Rim, Toskana ýaly şäherler güýz paslynda syňahat edilmeli iň owadan şäherler hasaplanýar. Şeýle şäherleriň arasynda altynsow tebigaty bilen görneleri haýran edýän Nýu-Hempşir hem bar.

ABŞ-nyň demirgazyk-gündogarýndaky Täze Angliýa sebitinde ýerleşýän Nýu-Hempşir şäheri güňortada Massaçusets, güňbatarda Wermont, gündogarda Maýn aýlagy we demirgazykda Kanadanyň Kwebek welaýaty bilen araçäkleşýär. 1 milliondan gowrak ilaty bolan bu şäherde, esasan, fransuzlar we iňlisler ýaşaýar. Senagat taýdan çalt ösýän şäherleriň biri bolan Nýu-Hempşirde dokma, köwüş we kagyz önümçiligine uly üns berilýär. Şäherde alma, şetdaly, armut, alça ýaly miweli agaçlaryň dürli görnüşleri, pagta, bugdaý ýaly oba hojalyk ekinleri köp ekilýär. Nýu-Hempşirde 800-den gowrak köl we howuz bolup, Merrimack we Konnektikut derýalary akyp geçýär. 24 müň 97 inedördü kilometr meýdany bolan Nýu-Hempşir ýurt boýunça iň köp agaç meýdanlary bolan şäher hasaplanýar. Tokaýlaryň esasy bölegini guzyl dub, Gündogar ak sosnasy, guzyl klýon, kagyz ýasalyan berjoza, şekerli klýon, uly ýaprakly

buk ýaly agaçlar emele getirýär. 1900-nji ýylyň başynda Nýu-Hempşirde daşky gurşawy goramak maksady bilen agaç çapmaklyga garşy gadagançylyk girizilýär. Şeýle hem 1970-nji ýylda tokaýlary goramak maksady bilen ýurtda nebit gazlylyp alnyşyny çäklendirmek hakynda kanun kabul edilýär.

Daş-töweregi daglyk we tokaýlyk bilen gurşalan Nýu-Hempşir syňahatçylyk pudagynda dynç alýş merkezi hökmünde tanalýar. Uly demirgazyk tokaýy, Ak daglar, Merrimack jülgesi, Monadnok daglary hem-de Dartmut-Sunapee köli we tokaý sebiti Nýu-Hempşiriň meşhur ýerleri hasaplanýar. Nýu-Hempşir ABS-nyň iň gysga umman kenaryna eýe bolan şäheri bolup, uzynlygy bary-ýogy 29 kilometre ýetýär. Şäherde adatça harasat we şemallý günter köp bolýar.

Şäherde syňahatçylar üçin birnäçe çäreler hödürleňip, olaryň arasynda tebigatdaky gezelençler esasy orny eýeleýär. Şäherde iň esasy çäreler güýz paslynda başlanýar. Bu möwsümde Nýu-Hempşire barýan syňahatçylaryň sany has-da artýar. Tokaýda ýere gaçan sary ýapraklaryň üstünde gezelenç etmek, kölleriň kenarynda çadyr gurup, balyk tutmak, ýyldyzlary synlamak, şeýle hem deňiz kenarynda motosikl sürmek we awtoulag sporty bilen meşgullanmak ýaly dynç alýş çäreleri hödürleňýär. Bu ýerde gysgyk sport görnüşleri bilen meşgullanmak üçin Monadnok dagynyň depesinde lyža meýdançalary bar.

Nýu-Hempşiriň ähli ýerinde diýen ýaly gara aýa düş gelmek bolýar. Şeýle hem tokaýlarda marten, Kanada links (pişik), los, guzyl tilki, ilka, puma, çal tilki, garter ýulany, agaç pyşbagaşy we guşlaryň dürli görnüşleri düş gelýär. Nýu-Hempşire her ýyl 13 milliondan gowrak syňahatçy barýar.

Bütindünýä mugallymlar günü

Her ýylyň 5-nji oktyabrunda Bütindünýä mugallymlar günü bellenilip geçilýär. 1966-njy ýylda Halkara zähmet guramasy (ILO) bilen ÝUNESKO tarapyndan mugallymlaryň hukuklary, jogapkärçiligi, okatmak, bilim bermek, ýokary hünäri ele almak we işe ýerleşmek ýaly şertler göz önünde tutulup, mugallymlaryň statusy baradaky düzgünnama kabul edilýär. Şeýlelik bilen, bu karara laýyklykda 1994-nji ýyldan başlap, Bütindünýä mugallymlar günü resmi taýdan bellenilip gelinýär.

Mugallymlar bilim ulgamynda, mekdeplerde we jemgyýetçilik ýerlerinde möhüm orny eýeleýärler. Pedagogika hünäriňiň eýeleri çagalara bilim bermek bilen bir hatarda, olary terbiýeleýärler we durmuş taýýarlaýarlar. Ýaşlaryň zehinini açmagyna

hem-de belli bir hünäriň egesi bolmagyna goldaw berýärler.

Bu ýyl Bütindünýä mugallymlar günü ikinji gezek Afrika yklymunda, ýagny Efiopiýanyň paýtagty Addis-Abebeda «Bilelikdäki hünär hökmünde okatmagy täzeden dikeltmek» atly ýygat bilen geçiriler. ÝUNESKO-nyň, ÝUNISEF-iň, Halkara zähmet guramasynyň, Halkara bilim federasiýasynyň gatnaşmagynda mugallymçylyk hünäri bilen bagly çykyşlar ediler. Dabaranyň dowamynda birek-birege goldaw bermek, okatmagyň häzirki zaman usullaryndan peýdalanmak, mugallymlaryň hünär derejesini ýokarlandyrmak ýaly pikir alyşmalar hem-de amaly maslahatlar geçiriler. Bütindünýä mugallymlar günü dünýäniň 100-den gowrak ýurtda bellenilýär.

Balyk möwsümi başlady

Güýz paslynyň gelmegi bilen, ýagny howanyň sowap başlamagy bilen balyk möwsümi hem başlanýar. Köpler ýakynnyndaky alkar suwlara ýa-da köllere balyk tutmaga gidýärler. Köpler bolsa restoranlara barýp, balykdan taýýarlanýan tagamlary lezzet bilen iýýärler. Ýokary hilli belok çeşmesi bolan balyk güýz paslynyň gelmegi bilen iň köp iýilýän iýmitleriň birine öwürülýär.

Saglyga peýdasý

Iýmit önümleriniň arasynda saglyk üçin iň peýdalylarynyň biri hem balykdyr. Bilermenler balygy ýygý-ýygýdan iýme-giň immuniteti güýçlendirýändigini belleyärler. Adamzat ýaşasýnda ilkinji iýmitleriň biri hasaplanýan balyk beýniniň ösüşinden başlap, ýürek-damar ulgamy-na, süňklere we derä öz oňaýly täsirini ýetirýär. Düzümünde Omega-3 ýag kislotasy saklanýan bu iýmit dartgynlylygy azaldyp, nerw damarlaryny köşeşdirýär. Şeýle hem görşi gowulandyrmaga ýardam edýär. Bilermenleriň bellemegine görä, suwuň düýbünde ýaşayan balyklarda Omega-3 maddasy has dykyz saklanýar. Esasan hem, sardina, losos, tuna balyklary ýag kislotasyna örän baýdyr. Balygy diňe günortanlyk naharynda däl, eýsem, agşamlyk naharynda hem arkayyn iýip bolýar. Sebäbi eti gylçylykly

bu iýmit aşgazanda tiz özleşip, energiýa alyş-çalşygyny ýokarlandyrýar. Şeýle hem kadaly ukladmaga ýardam edýär.

Balygyň haýsy görnüşini iýmeli?

Soňky ýyllarda howdanlarda ýetişdirilýän emeli balygyň söwdasy has-da ýokarlanýar. Adatça balyklar deňiz baly-

gy we süýji suw balygy diýen iki topara bölünýär. Balygyň hemme görnüşü hem saglyk üçin peýdaladyr. Bilermenleriň bellemegine görä, süýji suwda ýaşayan balyklar saglyk üçin howpsuz hasaplanýar. Deňizde ýaşayan balyklaryň käbirinde adamy zäherläp bilýän maddalar saklanýar. Şol sebäpli deňizden tutulan balygy tanaýan adamlar bilen maslahatlaşyp almalý we seresaply iýmeli. Lakga, karp (sazan, amur), ýylanbalyk, sudak ýaly balyklary iýmek üçin iň amatly balyklar bolup, osetrin (bekre), sardina, losos, tuna ýaly deňizde ýaşayan gyzyly etli balyklar dünýäde iň gymmat balyklar hasaplanýar. Dünýäde 35 müňden gowrak görnüşli bolan daşy teňňeli jandarlar derýa-

dyr köllerden başlap, ummanlaryň dürli çuňluklarynda ýaşaýar. Uzynlygy 20 metre, agramy 34 tonna çenli ýetýän kit akulasy (rhincodon typus) balygyň iň uly görnüşü bolup, ululygy 10 millimetere ýetmeýän «eschindleria brevipinguis» bilen «paedocypris progenetica» balygyň iň kiçi görnüşü hasaplanýar.

Balykdan kakatmak, gowurmak, buglamak we gaýnatmak arkaly dürli tagamlar taýýarlanýar. Hytaý, Islandiýa, Norwegiýa, Koreýa Respublikasy, Portugaliýa we Ýaponiýa balygy iň köp sarp edýän ýurtlar hasaplanýar. FAO-nyň habaryna görä, her ýyl dünýäde 90 million tonnadan gowrak balyk we deňiz jandarlary tutulýar.

ÇAGALAR

Sagatda 56 kilometr tizlik bilen hereket edýän uçýan balyk 200 metre çenli uçup bilýär.

Bagban we ýazyjy

(Tymsal)

Bir ýola bagban il içinde tanalyan bir ýazyjy ýüzlenip, şeýle diýipdir:

– Dostum, seniň hekaýalaryňy okadym. Olar maňa diýseň ýarady. Bilýäňmi näme, men näme hakda pikir etdim?! Isleseň, men saňa täze hekaýalary ýazmaga bir-iki sany pikir bereýin. Olaryň maňa geregi ýok. Sebäbi men ýazyjy däl. Mümkün sen ol pikirler bilen oňat hekaýalary ýazarsyň, kitap çykararsyň, pul gazanarsyň.

Ýazyjy oňa şeýle jogap beripdir:

– Gardaş, men saňa gowusy iýip oturan şu almany bereýin. Bu almanyň oňat çigiterlem bar. Çigiteriň maňa geregi ýok, sebäbi men bagban däl. Mümkün, sen olary ekersiň, oňat almalary ýetişdirersiň, hasylyny ýygnarsyň hem-de ep-esli gazanç edersiň.

– Diňle, seniň dişlän almaňa mätäçligim ýok. Meniň almalarym özüme ýetik – diýip, bagban gaharlanyp ugrapdyr.

– Onda näme üçin sen meniň öz pikirlerim we ylhamym ýetmeýändigir öýdüp pikir edýärsiň?! – diýip, ýazyjy çalaýa ýylgyrypdyr.

Akmak özüni bildirer, töwregini güldürer.

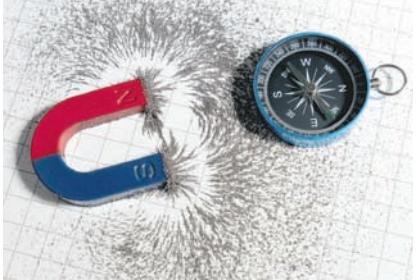
Magnit haçandan bäri ulanylýar?!

Adamzat taryhynda dürli görnüşli enjamlar, serişdelerdir esbaplar oýlanyp tapyldy. Oýlap tapşlaryň käbiri has wajyp bolsa, käbiri o diýen göze ilmeýär. Şeýle oýlap tapşlaryň biri hem kiçikligine garamazdan, senagatda, önümçilik pudaklarynda we elektronika-da uly orun eýeleýän magnit hasaplanýar. Magnit sowadyjynyň gapysyna bezeg hökmünde ýelmenýän dürli şekillerden başlap, lukmançylyk, elektrik energiýasy hem-de tehnologiýa enjamlarda giňden ulanylýar. Eýsem, magnit haçan oýlanyp tapyldyka?

GYSGAÇA TARYHY

Ýüze çykarylýan soň müňlerçe ýyllaryň dowamynda kämilleşdirilen materiallaryň biri hem magnitdir. Taryhy maglumatlara görä, takmynan, miladydan öňki 600-200-nji ýyllarda Gadymy Hytaýda we Gresiýada magnit tebigy ýagdaýda ýüze çykýar. Esasy açýşlar greklere degişli bolup, bu mineral magnit adynyň berilmeginiň Fessaliýada ýaşayan magnit taýpasy bilen baglanyşyklydygy çaklanýlar. Sebäbi bu taýpa tebigy çekiş güýji bolan magniti demir magdan (lodestone) gazyp alýarlar. Irki ýyllarda hytaýlylar

komposlarynda lodestone ulanypdyrlar. XVIII asyrdan emeli magnit, XIX asyrdan bolsa elektromagnit oýlanyp tapylýar. 1600-nji ýylda iňlis fizigi we lukmany Wilýam Gilbert magnetizm

(magnit meýdany arkaly hereket edýän zaryadly bölejikler) düşüňjesini girizýär. Magnetizme görä, magnitiň bir jisimi özüne çekmegi Ýeriň magnit meýdany hem-de magnit meýdany bolan elementler bilen baglanyşykly hadysa hasaplanýar. Mysal üçin, magnit demiri, nikeli özüne çekýär. Sebäbi demirde we nikelde magnit meýdany bar. Gilbertiň bu oýlap tapşy magnit düşüňjesini öwrenmekde uly ädim bolýar. 1730-njy ýylda iňlis alymy Serwington Seweri emeli magniti işläp düzüýär. 1825-nji ýylda bolsa britan fizigi Wilýam Stýorjen ilkinji elektromagniti oýlap tapýar. Bu açyş lukmançylykda, senagatda we elektrik toguny öndürmekde uly ähmiýete eýe bolýar.

GYZYKLY MAGLUMATLAR

- Magnitiň göze görünmeýän magnit meýdanyndygy öndürýän demirgazyk we güňorta polýusy bar.
- Magnit diňe demir, nikel we kobalt ýaly metallary özüne çekýär.
- Soňky ýyllarda demir ýollar-da magnit ulanylýar. Sebäbi magnit sürtülmäni azaldyp, otynyň has çalt gitmegine ýardam edýär.
- Neodimiý magniti iň güýçli we seýrek düş gelýän magnit hasaplanýar.
- Ýerleşýän ýeriňi bilmek we tapmak üçin kompaslarda magnit ulanylýar. Komposdaky magnit Ýeriň magnit meýdanyna görä, ugry kesgitleýär.
- Magnitiň daş-töwregindäki temperatura onuň magnit meýdanyna täsir edýär. Magniti asyl durkunda saklamak isleseňiz aýa gyzgyndan uzaklaşdyrmaly. Sowuk ýerde saklamak magniti has-da güýçlendirýär.
- Magnit adatça demir, nikel, kobalt ýaly metallardan, neodim we samariý ýaly elementleriň eriginlerinden ýasalýar.

Uçup bilýän täsin jandarlar

Guşlaryň we möjekleriň käbir görnüşü myşsalaryny hem-de ganatlaryny ulanmak arkaly howada hereket edip bilýärler. Görmäge guşlaryň hemmesi uçup bilýän ýaly. Emma olaryň uçup bilmeýänleri (düyegüş, kiwi, pingwin) hem bar. Guşlardan başga-da, Ýer ýüzünde uçup bilýän janly-jandarlaryň birnäçesi ýaşaýar.

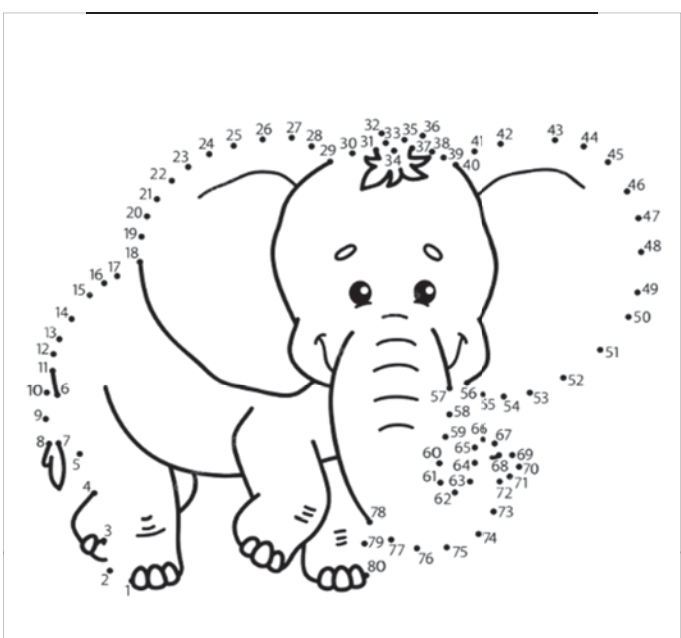
Kolugos. «Uçýan lemur» diýip hem atlandyrylýan kolugoslar aslynda uçmaýarlar. Olar bir agaçdan beýleki agaja böküp hereket edýärler. Kolugoslar 200 metre çenli howada gaýyp bilýändigini üçin uçýan ýaly görünýär. Eşiği özüne uly bolýan ýaly görünýän bu jandarlaryň derisi batböräk görnüşde açylýar we uçmaga mümkinçilik berýär.

Uçýan balyk. Balygyň bu görnüşü suwdan çykyp, ýüzüçlerini ganat ýaly ýaýmak arkaly 200 metre çenli uçup bilýär. Sagatda 56 kilometr tizlik bilen hereket edýän bu balyklara suwuň ýüzüne ýetende tizligi ýokarlandyrmak üçin guýrugy ýardam edýär. 7 töwregi görnüşli bolan uçýan balyklar Barbados adalarynyň milli nysanydyr.

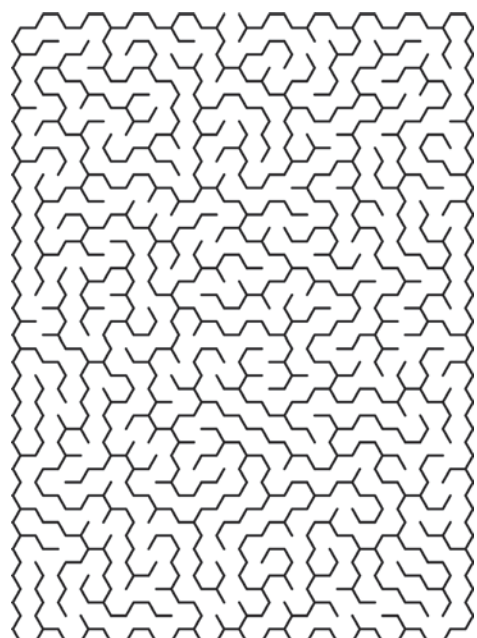
Uçýan ýylan. Süýrenjiler maşgalasyna degişli bolan «chrysopoelea» Güňorta-Gündogar Aziýanyň tokaýlarynda düş gelýär. Ösen aerodinamiki ukyplary bolan bu ýylanlar 20 metre çenli uçup bilýärler. Ýylanlaryň bu görnüşü göwresini pružin ýaly egrem-bugram saklap, birden öňe okdurylýar. Uçýan ýylanlaryň esasy aýratynlygy aşakdan ýokarlaryna hem-de keselligine böküp bilýänligidir.

Uçýan gurbaga. Wallesiň uçýan gurbagasy şadyýan jandarlaryň beýleki görnüşleriniň arasynda iň meşhury hasaplanýar. 15 metr aralyga çenli uçup bilýän bu gurbagalaryň perdeli barmaklary bar. Haçanda bular bökenlerinde aýaklary howada deňagramlylygy saklamak arkaly olary uçýan ýaly görkezýär. Uçýan gurbaganyň esasy aýratynlygy batgalyklarda däl-de, agaçlarda ýaşayanlygydyr. Bu gurbagalar wagtyňyň köp bölegini agaçlaryň şahalarynda geçirýärler. Wallesiň uçýan gurbagasy Malayziýanyň we Borneonyň tropik tokaýlarynda ýaşaýar. Göwresiniň ululygy 10 santimetere ýetýän bu gurbaganyň reňki açyk ýaşyl bolup, sargylyt menekleri bar.

Sanlary birleşdirip, şekilli reňkläň!

Labirint

7 tapawudy tapyň!

Gyzykly pursat

ANNAM BRIGADIR ADY BILEN ADYGAN

Ir döwürler mawy ekran arkaly ýa-
zyly Magtymguly Myşşyýewiň
edebi eseri esasynda «Annamyň
brigadir bolşy» sahnaöýny ýaýly-
ma berilýärdi. Şol güllüli gysga sah-
naöýnunda bolsa esasy keşbi wäşi artist Tagan
Saryýew ýerine ýetirýärdi. Tagan Saryýew bu

şa eden spektakllaryndaky keşplerini sözlerini
hem-de artistleriň sahnada edýän hereketlerini
synpdaşlarynyň öňünde birin-birin görkezýän-
diginu ýatlap geçesimiz gelýär. Hatda okaýan
mekdebindäki drama gurnagynyň açylmagyna-
da, Tagan sebäp bolupdyr. Ol drama gurnagyny
açmak barada mekdep ýolbaşçylaryna teklipl bi-
len ýüzlenende onuň teklibini goldaýartlar. Şeýdi-
bem, ol drama gurnagynyň ikinji artistleriniň biri
bolup çykyş edip başlaýar.

1942-nji ýylda Gökdepäniň etegindäki obala-
ryň birinde dünýä inen Tagan Saryýewiň maşga-
lasý Beýik Watançylyk urşundan soň Aşgaba-
da göçüp gelipdir. Tagan Aşgabadyň 14-nji orta
mekdebinde (öňki Aşgabat raýonynyň 4-nji orta

miğesser edýär. Şu ýerde halypa Gurbannazar
aganyň Tagan Saryýew barada aýdanlaryny ýe-
tirmegi makul bildik:

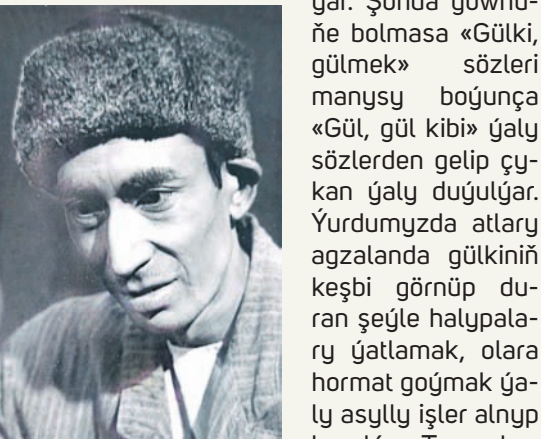
— Tagan Saryýew (Annam brigat) barada
aýtsam, ol tebigy zehinli artist. Ony ussat re-
žissýorlar öz taýýarlaýan oýunlarynda keşp
janlandyrmak üçin çagyrmaga örän höwesek-
diler. Tagan bilen köp teleoýunlarda we satiri-
ki sahnalarda bile çykyş etdik. Telewideniýede
Annam brigadiriň durmuşyndan gürrüň berýän
gysgajyk sahnalar örän köp gitdi. Bir günem ol
maňa «Poşalak aga, men halys ýadadym, briga-
dirligini taşlajak» diýdi. Menem «Wiý, Annam jan,
öwrenişen käriňi taşlap onsoň näme kär etjek»
diýdim. Ol «Mugallym boljak» diýdi. «Mugallym-

ýatbarşyny synlanyňda nebsiň agyryýar. Munuň
özi Tagan Saryýewiň halk köpchüligi tarapyndan
söýlen, hormatlanan artistdigiňe güwä geçýär.

Tagan Saryýew diňe bir ýazyjylaryň edebi
eserleri esasynda çykyş etmek bilen çäklenmän,
özi hem güllüli eserleri ýazar eken. Ol köpçülik-
de, toý-märekelelerde bolanda, gören-eşiden gül-
küli wakalaryny ussatlyk bilen kagyza geçirip,
sahnalaşdyrypdyr.

Bir gezek Tagan Saryýewlere iki sany myh-
man gelipdir. Şonda olaryň biri beýlekisine iki
aguz söz aýdyp «Kak başi» diýip elini uza-
dypdyr. Halys ýadan ikinji myhman bolsa elini
açyp goýýar. Birinji myhman: «Bu näme etdigiň
boldy?» diýip soranda ikinji myhman «Aý, yn-

Tagany öz surata düşürýän filmlerinde keşp
janlandyrmaga çagyryp başlaýartlar. Olardan
dürli ýyllarda surata düşürilen, halkyň söýgü-
sini gazanan «Yuwaş gelin», «Japbaklar» ýaly
filmleri ýatlap geçmek bolar. Umuman, Türk-
menistanyň halk artisti Tagan Saryýew hakyn-
da gürrüň edilende ilki bilen güllüliň keşbi göz
öňünde peýda bolýar. Şeýle bolansoň, güllüni,
şatlygy şeýle arzylap bilýän sungat adamlary-
nyň ynsan kalplarynda uly orny bar. Tagan Sa-
ryýew ýaly halypalary ýatlaganda öz döreden
keşpleri bilen güli dünýäsiniň belent bagyna
çykan halypa wäşiler göz öňünde janlanýar.
Olaryň hersiniň öz keşpleri, öz dünýäsi bol-
sa-da, sungat olaryň hersini özüçe birleşdir-

ýär. Şonda göwnü-
ňe bolmasa «Güllü,
gülmek» sözleri
manysy boýunça
«Gül, gül kibi» ýaly
sözlerden gelip çy-
kan ýaly duýulýar.
Ýurdumyzda atly
agzalanda güllüniň
keşbi görnüp du-
ran şeýle halypala-
ry ýatlamak, olara
hormat goýmak ýa-
ly asylylyşlar bilen
barylýar. Tagan ha-

ugurdan hiç-hili bilimi bolmasa-da, tebigy zehini
bilen bu keşbi ussatlarça janlandyryp, halk köp-
çüliginiň söýgüli artistine öwürilmege başlaýar.
Tomaşaçylyr şol sahnany guzgyň garşy alýartlar.
Şol sahna tomaşa eden adamlaryň aňynda Tagan
Saryýew Annam brigadir bolup galyberýär.

Annam brigat dünýäni iş edarasyna gelip
garawuldan (Poşalak, Gurbannazar Atakgäýew)
kömekçisi Äşäni soranda garawul oňa Äşäniň
durmuşa çykyandygyny aýdýar. Muňa öň-gök-
den gelen Annamyň «Wah, Äşe, ýeri saňa dur-
muşa çykmak näme gerek diýsene, seni äň ba-
şyna ýapsynmy?» diýip, janyňagynly gepleýşi
tomaşaçylaryň aňynda ömürlük galypdy. Bu bol-
sa diňe ussat artiste başadýar. Äşe hakynda An-
namyň aýdýan şol sözlerini köpçülik ýerlerinde
häli-häzirlir hem eşitmek bolýar. Tagan Sa-
ryýewiň janlandyrmagynda «Annamyň öýlenjek
bolşy», «Annamyň dünýäni» ýaly keşpler hem
tomaşaçylyr tarapyndan uly guzyklanma bilen
garşylanýardy. Şu ýerde Taganyň entek mek-
depde okaýarka teatrlaryň spektakllaryna synp-
dyrman tomaşa edendiginu, soňra bolsa toma-

mekdebi) okap başlaýar. Ol entek çagaka her
hili şorta sözleri tapyp, oýun oýnap, deň-duş-
laryny guzyl-gyran güldürer eken. Ol 7-8-nji
synpda okaýarka drama gurnagyna gatnaýan
oglan-gyzlar bilen dramaturg, režissýor hem
artist Bazar Amanowyň edebi eseri esasynda
«Keýmir kör», şeýle-de Güseýin Muhtarowyň
«Otuzynjy ýyllar» ýaly sahna oýunlaryndan bül-
lekleri sahnalaşdyrýartlar. Şol spektakllar bilen
bolsa 1958-nji ýylda Aşgabat şäherinde geçirilen
çeper höwesjeňleriň 1-nji festiwalyna baş baý-
raga mynasyp bolýartlar. Olaryň sahnalaşdyran
oýunlaryna şol döwürler Aşgabadyň baýry teat-
rynda zähmet çekip ýören Türkmenistanyň halk
artisti Gulyç Berdiýew hem tomaşa edeninden
soň Tagany ýanyna çagyryp, halypalyk mäh-
ri bilen onuň elini gysyp, «Seniň üti zehinliň
beken. Sen sungatdan arahyň özme» diýip mas-
lahat berýär. Şeýdibem, Tagan 1961-nji ýylda
Türkmen telewideniýesiniň drama bölümine re-
žissýoryň assistenti bolup işe ýerleşýär. Şol ýe-
rede oňa Türkmenistanyň halk artisti Gurbannazar
Atakgäýew (Poşalak aga) bilen işleşmek bagty

çylyk käri örän kyndyr, sen başarmasýň» diýe-
nimden, «Oňararyň, Poşalak aga» diýipdi. Maňa
Tagan bilen şahyr Kerim Gurbannepesowyň «Ata
we ogul» poemasy esasynda telewizion oýnun-
da çykyş etmek miğesser etdi. Ol oýunda Tagan
Gajar ussanuň keşbini ussatlarça döretdi. Meniň
Esen atly oglumyň göwün beren Garagyz atly
guzy öz ogluna alyp berjek bolup jan edýärdi. Ol
öz maksadyna ýetmek üçin her hili hileler etmek-
den hem gaýtmaýardy. Taganyň Gajaryň keşbini
şeýle ussatlyk bilen ýerine ýetirmegi, wakalaryň
dargynly ýaýbaňlanmagynda, oýnuň guzyk-
ly çykmagynda uly ähmiýete eýe bolupdy. Ga-
jar Esene al salmak islän ýerinde öz naskädisini
galdyryýar. Şonuň üsti bilenem onuň betpygyl-
larynyň üsti açylýar. Tagan Saryýew islendik
içgepletmäni ussatlarça ýerine ýetirmegi başa-
rýan artistdi. Ýöne ol öz-özüne, beýlekilere deňişi
bolan sözleri has-da ýatda galýyý edip aýdýar-
dy. Onuň «Ata we ogul» teleoýununda goýberen
ýatlygyny ýatlap, içini geplelip, çokga sakgaly-
ny sypalap, gaýtalap oturşuny, derňewden gelen
adama «Oglum, janym, guzym» diýip, gorkuly

ha el, islän wagtyň baş kakda otur» diýip, jogap
beripdir. Ol Hakdan içen artistdi, islendik ýerde
jogaby nagtdy. Tagan Saryýew kitap okamagy
gowy görüpdür. Onuň eli hemişe kitaply bolup-
dyr. Ol Gündogaryň meşhur şahyry Omar Haý-
ýamnyň şygrytlaryny gaýta-gaýta okar eken.

Tagan Saryýew özüniň ýaşan gysga ömrün-
de türkmen kino sungatyna-da öz goşandyny
goşupdy. Ir döwürlerde Türkmen telewideni-
ýesinde surata düşürilip, häzirkiki günlerde hem
özüniň manysyny ýitirmän gelýän «Keçpelek»
atly telewizion çeper filminde Tagana kiçiräk
keşbi tabşyryýartlar. Ol keşp kiçiligine garamaz-
dan ussatlarça janlandyrylansoň, şol keşpdäki
Sähedini «Meniň ýaly üfni ýoluklar-a öýlenip
bilmän ýör. Atowuň bolsa üç aýaly bar» diýip,
baýyň ogy Atowuň toýuna gatnaşýan märe-
kä ýüzlenip aýdan sözleriniň şu günki günem
köpçülikde eşitmek bolýar. Ilki-ilkiler Tagany
«Türkmenfilm» kinostudiýasynda surata dü-
şürilýän filmleriň köpçülik sahnalarynda çykyş
etmäge çagyryýartlar. Soňabaka Taganyň tebigy
berlen zehinine syny oturan kinorežissýorlar

lypa bilen birlikde, sungatda iş bitiren hemme
halypalar – güli eserlerini döredýän hem-de
olary ýerine ýetirýänleriň hemmesi uly horma-
ta mynasypdyr.

Tagan Saryýew özüniň gysga we manyly öm-
rünü ynsanlaryň ömrünü uzaldýan güllä bagyş
etdi. Onuň milli sungatymyza beslenen ömrü öç-
mejek ýüldyz bolup parlaýar. Tagan Saryýew
1980-nji ýylda bary-ýogy 38 ýaşunyň içinde ara-
myzdan gitdi. Bu günki gün türkmen teatr hem-de
kino sungatynda Hakdan içen zehini bilen ilhalar
keşpleri döredip, halkyň aňynda galmagy başa-
ran artistlerimiz ýagşylykda ýatlanýar. Ykbaly-
ny teatr we kino sungatyna bagyş edip, halkyň
aňynda galmagy başaran halypa aktýorlarymyz-
dyr režissýorlarymyzy ýatlamaga döredip ber-
ýän giň mümkinçilikleri üçin türkmen halkynyň
Milli Lideri Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly
Gahryman Serdarymyza alkyş aýdýarys.

Döwletmyrat HOJABERDIÝEW,
*Türkmen döwlet medeniýet
institutynyň magistranty.*

37-nji SKANWORD

1. Erekläriň dälüsiýaly guş
2. Nysan, alamat
3. Ýerasty geşelge
4. Kiçik gap
5. Miwe
6. 60 sekunt
7. Ýaponiýanyň port şaher
8. Gipsiz-gurunsiz yerine yetimeli
9. Agaç ussasy
10. Öňki, ozalky
11. Adamlaryň jemi
12. Tikiçlikde ulanylyan gural
13. Gatykdan jarylyp alynyan ýag
14. Türkmen aýdymy «... Äjnam»
15. Azerbajanyň süzmeli tagamy
16. Atlasat, yehil (köne söz)
17. Gara reňk (köne söz)
18. Naryň ak daneli gomişi
19. «Suw» sözünün iňlisçesi
20. Gyrçyzys-tanly yaş aýdymcy
21. Iki ýüzi uzyn hanjar
22. Milli slawýan igisi
23. Demirden yasalan egni keser, pyrak
24. Oda cydamly gap
25. Daşary yurt gyz ady
26. Çap ediş ugry
27. Dil aýratynlygy
28. Topragyň kiçikrak tokga bölegi
29. Beden synasy
30. Pökigi
31. Futbolnyň şasy
32. Dama (köne söz)
33. Mesarpy, asudat
34. Seýrek gabat gelýän zat
35. Baglaýyş kömekçi
36. Aýlaryň biri
37. Turtus, tomyz
38. Oglan ady
39. Amerikan awtoulag markasy
40. Germaniýada bir şäher
41. Aýlaryň biri
42. But, gol süňkünüň bir bölegi
43. Amerikada bir döwlet
44. Ýewropa hasaplaýyk birlişi
45. Sport enjamy
46. Rus milli toply oýny
47. Aşhana guraly
48. Oglan ady
49. Birnäçe, bir topar
50. Matematika-kada karynyň asygynda goyulýan san
51. Iki cyrozyni kesimesi
52. Ala reňkli zäherli zylyan
53. Miwe
54. Tropik miwe
55. Gyz ady
56. Aýdym-saz žany
57. Ýandan, hüşdan cykar
58. Gurlysyk guraly
59. Grafik adapter
60. Daşary yurt ady

Sapa WEPAYEW, Türkmenistanyň Telekomunikasiýalar we informatika institutynyň talyby.

51-nji KROSSWORD

1. Suwuklyklary götermek üçin döredilen enjam.
2. Russiýanyň paýtagty.
3. Oňurgaly jandarlarda damar ulgamyň bir bölegi.
4. Gurçugyň bir görnüşü.
5. Maý, amat.
6. Çorbanuň bir görnüşü.
7. Gazlaryň bir görnüşü.
9. Gykylyk, jenjel.
10. Ispaniýaly futbolçy Garsio ...
11. Spirtiň bir görnüşü.
15. Irki orta asyrlarda Oguz türkmenleriniň iň güçli we uly taýpalarynyň biri.
20. Guşlaryň döşüniň iç ýüzünde iğmit ýygnaýan ýeri.
22. Berk, göni çüňkli guş.
24. Subutsyz.
25. Birinden ýa-da bir zatdan irgin, bizar bolan.
26. Ýarym taýýar önümler.
27. Mary welaýatynyň köne atlarynyň biri.
29. German awtoulag öndürjisi.
31. Balık tutulýan gural.
32. Suwuklyk ölçeş birlişi.
33. At arabasynyň bir görnüşü.
36. Yewropada bir döwlet.
40. Suwuň ýokardan güçli inýän akymy.
41. Ekinini başynda çöp-çalamadan edilýän küme.
42. Sportuň bir görnüşü.
45. Gutap bişirilýän ot.
46. Beýnä gan inne keseli.
47. Britan awtoulag markasy.
49. Türkmen taýpala-

rynyň biri.
51. Italiýanyň kommun şäheri.
53. Bezeg, owadanlyk.
54. Baglaýyş kömekçi.

KESELIGINE: 1. Mälim дәl, belli дәl.
5. Çeni-ça-
ky bolmadyk.
8. Gorkdüzedäki düge çalyňyň üstüne täze süýt guýlanda, çalyň ýüzüne galýan goýy galdyrym.
12. Adat, dăp-
dessur.
13. Ýylanyň bir görnüşü.
14. «Altı dănede gysmasaň, ... dănede gysdymaz» (nakyl).
16. Her bir zadý uýwdup barýan hyýaly jandar.
17. Oňagly, çemeli.
18. Kyn дәl.
19. Düzümde gant ýa-da krahmal bolan jisimleriň bugundan alynýan suwuklyk.
21. Amerikan awtoulag kompaniýasy.
23. Ygtýbarly, tutan-
yerli.
28. Iki gafaňyň iç we dăş ýüzi.
29. Ojagyň başyna düşmek üçin dokalýan kiçiräk halý.
30. Çykalgа, çäre.
34. Çekge süňki bilen gutalgyň aralgy.
35. Pişikler maşgalasýndan bolan sarymtyl-goňur reňkli süýdemdiriji jandar.
37. Sorag çalyşmasy.
38. Basyş ölçeýän enjam.
39. Gyz ady.
42. Arasyna ýag çalyp, gat-gat edilip ýagda bişirilýän çörek önümi.
43. «Asly-Kerem» dessanynyň baş gahrymany.
44. Süýreniji jandar.
48. Yurdumyzda çap edilýän neşirleriň biri.
50. Guz ady.
52. Dünýäde iň uzyn derýalaryň biri.
55. Gadymy rus söweş guraly.
56. Dăne üwelýän gural.
57. Okeaniýadaky ýurt.
58. Şahyryň içki duýuşynyň we başdan geçirmeleriniň beýan edýän şahyryna eser.
59. Kubanyň paýtagty.
60. Lukmançylyk enjamy.

Allamyrat MUHAMMEDOW,
*S.A.Nyýazow adyndaky Türkmen oba
hojalyk universitetiniň talyby.*

«Arkadag» topary Türkmenistanyň Naýbaşy Kubogynyň eýesi

Türkmenistanyň Naýbaşy Kubogyna «Arkadag» topary mynasyp boldy. Yurdumyzyň hem çempiony, hem-de Kubogynyň eýesi «Arkadag» topary wise-çampion «Ahal» bilen duşuşyp, 3–0 hasabynda ýeňiş gazandy. «Arkadag» toparyna ýeňiş getiren gollary 14-nji minutda Mirza Beknazarow bilen 52-nji we 63-nji minutlarda Altymyrat Annadurdyýew derwezä girizdi. Duşuşygyň 1 sagatdan gowrak wagtyňy 1 oýunçy kem oýnan «Ahal» toparyndan Döwran Hojamämmedow 27-nji minutda gyzyk kart aldy. Şunlukda, «Arkadag» topary bassyr 2-nji gezek Türkmenistanyň Naýbaşy Kubogyna mynasyp boldy. Bu kubogy 2014-nji ýylda gazanan «Ahal» topary 5-nji gezek finalda asgyn geldi.

Ilkinji gezek 2005-nji ýylda gowşurylan Naýbaşy Kubogyna iň köp «Altyn Asyr» topary mynasyp bolup, aragatnaşykçylar 8 sapaý ýeňiş gazandylar (2015–16–17–18–19–20–21–22). «Yedigün» (2005, 2009, 2013) bilen «Nebitçi» (2006, 2011, 2012) toparlary 3, «Arkadag» (2024, 2025) topary 2, «Ahal» (2014), «Aşgabat» (2007) hem-de «Merw» (2008) toparlary-da 1 gezek kubogy eýelediler.

Türkmenistanyň futbol çempionatynda 22-nji tapgyryň wagty şüýşürilen duşuşygynda «Altyn Asyr» topary myhmançylykda «Aşgabat» toparyndan 5–0 hasabynda üstün çykdy. Duşuşykda Myrat Annayew het-trik edip, ol 38-nji, 76-njy hem-de 87-nji minutlarda tapawutlandy. Beýleki gollary Rahman Myratberdiyew (47) bilen Röwşengeldi Hal-mämmedow (84) derwezä girizdi.

Zenarlardan soň, erkekleriň arasynda-da Italiýanyň ýygynyndysy çampion boldy

Woleýbol boýunça Filippinlerde erkekleriň arasynda geçirilen 21-nji Dünýä çempionatynda Italiýanyň ýygynyndysy çampion boldy. Italiýanlar finalda Bolgariýanyň ýygynyndysyny 4 setde (25:21, 25:17, 17:25, 25:10) 3:1 hasabynda ýeňip, bassyr 2-nji, umumylykda-da 5-nji gezek Dünýäniň çempiony diýen ady eýelemegi başardy. Italiýanyň ýygynyndysy mundan öň 1990-njy ýyllarda yzly-yzyna 3 (1990–94–98), şol sanda 3 ýul öň (2022) çempionlyk gazanypdy.

Bolgariýanyň ýygynyndysy 55 ýuldan soň finala çykyp, ýene-de 2-nji orny eýeledi. Bolgariýanyň ýygynyndysy 4 gezek бүрүнч medala mynasyp bolupdy.

Bүрүнч medal ugrundaky duşuşykda geçen ýaryşyň wise-çempiony Polşanyň ýygynyndysy Çehiýanyň ýygynyndysyny 3:1 (25:18, 23:25, 25:22, 25:21) hasabynda ýeňip, bu gezek 3-nji ýer bilen oňňut etmeli boldy.

Çempionatyň iň ökde oýunçysy diýlip italiýaly Alessandro Mikielotto saýlandy.

Çempionatyň taryhynda 1966-njy ýuldan soň ilkinji gezek ýarým finala çykan ýygynyndylaryň ählisi-de Ýewropanyň wekilleri bolup, şeýle waka 6-njy

gezek gaýtalanýar. 1949–1966-njy ýyllar aralygynda geçirilen ilkinji 6 çempionatda ýarým finala çykanlaryň ählisi-de ýewropaly woleýbolçylar bolupdy.

Şeýle-de zenarlardan soň erkekleriň arasynda-da Italiýanyň milli ýygynyndysy çempionlyk gazanyp, taryhda 3-nji gezek şeýle statistika hasaba alyndy. Mundan öň diňe ozalky SSSR-iň ýygynyndysy 1952-nji we 1960-njy ýyllarda, ýagnu 1 ýulda hem erkekleriň, hem-de zenarlaryň arasynda çempionlyk gazanypdy.

«Napoliden» üstün çykan «Milan» 1-nji orna beýgeldi

Italiýanyň çempionatynda 5-nji tapgyrdan soň sanawyň lideri üýtgap, tapgyryň merkezi oýnunda soňky çampion «Napoli» myhmançylykda «Milandan» 2–1 hasabynda asgyn geldi. «Milana» ýeňiş getiren gollary 3-nji minutda Salemakers, 31-nji minutda bolsa 1-nji goluň pasyny beren Pulisiçi geçirdi. Napoliniň ýeke-täk goluny bolsa 60-njy minutda 11 metrlik jerime urgusyndan De Bruýne derwezä girizdi. «Milanda» 57-nji minutda Estupinian gyzyk kart aldy. Netijede, «Napoli» ilkinji gezek ýeňlip, bassyr 4 duşuşykda ýeňiş gazanan «Milan» 12 utuk bilen sanawyň 1-nji orna beýgeldi. «Napoli» topary «Serie A»-da fewraldan bäri ilkinji gezek ýeňilse sezewar boldy. «Roma» öz meýdançasynda «Weronany» Dowbyk hem-de Sulenii gollary bilen 2–0 hasabynda ýeňdi. Şol hasap bilen «Inter» myhmançylykda «Kaliariden» Lautara Martines hem-de Espositonyň gollary esasynda üstün çykdy. «Yuwentus» bilen «Atalantanyň» arasyndaky oýunda-da ýeňiş gazanan bolmady.

4-nji oktyabr (şenbe)

Lids – Tottenham (16:30)	
Borussiya D – Leipsig (18:30)	
Arsenal – West Ham (19:00)	
M. Ýunaýted – Sanderland (19:00)	
Inter – Kremoneze (21:00)	
Çelsi – Liverpul (21:30)	
Aýntraht – Bawariya (21:30)	
Dinamo – Lokomotiw (21:45)	
Galatasaray – Beşiktaş (22:00)	
Atalanta – Komo (23:45)	
Real Madrid – Wilýarreal (00:00)	

5-nji oktyabr (ýekşenbe)

Fiorentina – Roma (18:00)	
SSKA – Spartak (18:30)	
Brentford – Man. Siti (20:30)	
Monako – Nisa (20:15)	
Sewiliya – Barselona (21:15)	
Napoli – Jenoa (21:00)	
Sporting – Braga (23:15)	
Yuwentus – Milan (23:45)	
Lili – PSŽ (23:45)	
Selta – Atletiko (00:00)	
Porto – Benfika (01:15)	

PREMIER LEAGUE (6) – 34 gol

Brentford–M. Ýunaýted: 3-1 (Togo 8, 20, Ýensen 90+6 – Şejio 28), K. Palas–Liverpul: 2-1 (Sarr 9, Nketa 90+8 – Kieza 87), Lids–Borrmut: 2-2 (Rodon 10, Longstaff 34 – Senerno 26, Krup 90+3), Man. Siti–Börni: 5-1 (Estew 12 ö.d., 65 ö.d., Nunjes 61, Holan 90, 90+3 – Antor 38), Çelsi–Brayton: 1-3 (Fernandes 24 – Welbek 77, 90+10, De Keijper 90+2), N. Forest–Sanderland: 0-1 (Aldetele 38), Tottenham–Wulwerhempton: 1-1 (Palinja 90+4 – Bueno 54), A. Wills–Fulham: 3-1 (Watkins 37, Mak-Ginn 49, Burdela 51 – Himes 3), Nykass–Arsenal: 1-2 (Woltemada 34 – Merino 84, Gabriel 90+6), Ewerton–West Ham: 1-1 (Kin 18 – Bowen 65)

LA LIGA (7) – 23 gol

Žirona–Espanyol: 0-0, Hetafö–Lewante: 1-1 (Iglesias 57 – Romero 26), Atletiko–Real Madrid: 5-2 (Le Norman 14, Söröt 45+3, Alwares 51 p, 63, Grizmann 90+3 – Mbappe 25, Güler 38), Malýorka–Alawes: 1-0 (Asano 37), Wilýarreal–Atletiko: 1-0 (Moleýro 77), R. Wallekano–Sewiliya: 0-1 (Adams 87), Elçe–Selta: 2-1 (Andre Silva 18, Donald 68 – Iglesias 22), Barselona–Real Sosiedad: 2-1 (Kunde 43, Lewandowski 59 – Odrizola 31), Betis–Osasuna: 2-0 (Ezzalzuli 19, Kuipo Hernandez 38), Walensiya–Owiedo: 1-2 (Danžuma 4 – Ilic 65, Rondon 86)
--

SERIE A (5) – 25 gol

Komo–Kremoneze: 1-1 (Pas 32 – Boskilotto 69), Yuwentus–Atalanta: 1-1 (Kabal 78 – Sulemana 45+1), Kaliari–Inter: 0-2 (Martines 9, Esposito 82), Sassuolo–Udi-neze: 3-1 (Loriente 8, Kone 12, Yannoni 81 – Dawis 55), Pisa–Fiorentina: 0-0, Roma–Weronas: 2-0 (Dowbyk 7, Sule 79), Leçe–Bolonya: 2-2 (Kulbali 13, Kamarda 90+4 – Orsoli 45+1 p, Odgor 71), Milan–Napoli: 2-1 (Salemakers 3, Pulisiçi 31 – De Bruýne 80 p), Parma–Torino: 2-1 (Pelligri-no 36 p, 72 – Ngong 50), Jenoa–Lasio: 0-3 (Kancelieri 4, Kastelýanos 30, Zalkany 63)

BUNDESLIGA (5) – 28 gol

Bawariya–Werder: 4-0 (Ta 22, Keýn 45 p, 65, Laimer 86), Haydenhaym–Augsburg: 2-1 (Kulmann 47, Konteh 54 – Tis 90+8), Saint-Pauli–Bayern: 1-2 (Wal 32 – Tapsoba 25, Poku 58), Majns–Borussiya D: 0-2 (Swensson 27, Amden 50), Wolfsburg–Leipsig: 4-6 (Bakoyeko 8), Borussiya M–Aýntraht: 4-6 (Kastrop 72, Tabakowicz 78, Engelhardt 83, Rados 90+9 – Koth 11, 47, Knauff 15, Burkardt 35, Şaibi 39, Lüzun 45+1), Fraýburg–Hoffenham: 1-1 (Kübler 3 – Asllani 13), Köln–Ştutgart: 1-2 (Kaminski 4 – Deminowicz 28 p, Wagmann 81), Union Berlin–Hamburg: 0-0

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	P	U
1	LIVERPUL	6	5	0	1	12-7 15
2	ARSENAL	6	4	1	1	12-3 13
3	KRISTAL PALAS	6	3	3	0	8-3 12
4	TOTTENHAM	6	3	2	1	11-4 11
5	SANDERLAND	6	3	2	1	7-4 11
6	BORNMUTT	6	3	2	1	8-7 11
7	MAN. SITI	6	3	1	2	14-6 10
8	EVERTON	6	2	2	2	11-8 8
9	WOLVES	6	2	2	2	7-6 8
10	BRAYTON	6	2	2	2	9-9 8
11	FULHAM	6	2	2	2	7-8 8
12	LIDS	6	2	2	2	6-9 8
13	BRENTFORD	6	2	1	3	9-11 7
14	AL YUNAÝTED	6	2	1	3	7-11 7
15	NYKASS	6	1	3	2	4-5 6
16	ASTON WILLA	6	1	2	3	4-6 6
17	N. FOREST	6	1	2	3	5-10 5
18	BÖRNLI	6	1	1	4	6-13 4
19	WEST HAM	6	1	1	4	6-14 4
20	W. HEAPTON	6	0	1	5	4-13 1

İn köp pökgi geçirenler:			İn köp pökgi geçirenler:		
1	Erling HOLANN (Manchester Siti)	8	1	Kilian MBAPÉ (Real Madrid)	8
2	Igor TIAGO (Brentford)	4	2	Holien ALVARÉS (Atletiko)	6
3	Antuan SEMENYO (Borarnut)	4	3	Borha IGLESİAS (Selta)	4
4	Jeydon ANTONI (BÖRNLİ)	4	4	Iwan ROMERO (Lewante)	4
5	Ismaila SARR (Kristal Palas)	3	5	Eto EYONG (Lewante)	4

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	P	U
1	BARSELONA	7	6	1	0	21-5 19
2	REAL MADRID	7	6	0	1	16-8 18
3	WILYARREAL	7	5	1	1	13-5 16
4	ELÇE	7	3	4	0	10-6 13
5	ATLETIKO M	7	3	3	1	14-9 12
6	BETIS	7	3	3	1	11-7 12
7	ESPANYOL	7	3	3	1	10-9 12
8	HETAFÖ	7	3	2	2	8-9 11
9	ATLETIK B	7	3	1	3	7-8 10
10	SEWILYA	7	3	1	3	11-10 10
11	ALAWES	7	2	3	2	6-7 8
12	WALENSIYA	7	2	2	3	9-12 8
13	OSASUNA	7	2	1	4	5-7 7
14	OWIEDO	7	2	0	5	4-12 6
15	LEWANTE	7	1	2	4	11-14 5
16	R. WALLEKANO	7	1	2	4	7-10 5
17	Selta	7	0	5	2	6-9 5
18	R. SOSIEDAD	7	1	2	4	7-11 5
19	MAÝORKA	7	1	2	4	6-15 5
20	ŽIRONA	7	0	3	4	3-16 3

İn köp pökgi geçirenler:			İn köp pökgi geçirenler:		
1	Kristian PULISIÇ (Milan)	4	1	Harri KEYN (Bawariya)	10
2	Niko PAS (Komo)	3	2	Jan UZUN (Ayntraht)	5
3	Kewin DE BRUYNE (Napoli)	3	3	İlias ANSA (Union Berlin)	4
4	Rikkardo ORSOLINI (Bolony)	3	4	Fisnik ASSLANI (Hoffenhey)	4
5	Markus TURAM (Inter)	3	5	Seru GIRASSI (Borussiya D)	4

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	P	U
1	BAWARIYA	5	5	0	0	22-3 15
2	BORUSSIYA D	5	4	1	0	11-3 13
3	LEIPSIG	5	4	1	0	7-7 12
4	AÝNTRAHT	5	3	0	2	17-13 9
5	ŞTUTGART	5	3	0	2	7-6 9
6	BAYER	5	2	2	1	10-8 8
7	KÖLN	5	2	1	2	10-9 7
8	FRAÝBURG	5	2	1	2	9-9 7
9	SANKT-PAULI	5	2	1	2	8-8 7
10	HOFFENHAM	5	2	1	2	9-11 7
11	UNION BERLIN	5	2	1	2	8-11 7
12	WOLFSBURG	5	1	2	2	7-7 5
13	LASIO	5	1	2	2	2-8 5
14	PARMA	5	1	2	2	3-6 5
15	TORINO	5	1	1	3	2-10 4
16	FIORENTINA	5	0	3	2	3-6 3
17	WERONA	5	0	3	2	2-8 3
18	PISA	5	0	2	3	3-6 2
19	JENOA	5	0	2	3	2-7 2
20	LEÇCE	5	0	2	3	4-10 2

den, beýlekleri-de Holann (2) bilen Nunýeş derwezä girizdi. «Çelsi» topary-da öz meýdançasynda 1-0 hasabynda öňe geçendigine garamazdan, 90-njy minutdan soň 2 gol geçirip, «Braýtton» 3-1 hasabynda ýeňildi. London säheriniň wekili 2-nji ýary-

«Real Madrid», «Bawariya», PSŽ, «Garabag», «Arsenal», «Inter» 2-nji duşuşykda-da ýeňiş gazandy

UEFA Çempionlar Ligasynda 2-nji tapgyryň duşuşyklary geçirildi. 18 oýunda 62 gol derwezä girizilip, tapgyr, esasan hem, 90-njy minutda geçirilen gollar bilen ýatda galar. Käbir topar soňky minutlarda geçirden gollary bilen ýeňiş elden giderdi, käbirleri-de ýeňilşiden halas boldy. 10 oýunda ýer eýeleri, 4 duşuşykda myhmanlar ýeňiş gazandy. 4 duşuşykda ýeňiş gazanan bolmady. Iňlis klublarynyň

3-si ýeňip, 2-si deňme-deň oýnady. Italýan klublary bu tapgyry ýeňilşiz tamamlap, 4 toparýň 3-si ýeňişini baýram etdi. 6 topar 2-nji duşuşygynda-da ýeňiş gazanyp, 4 topar entek utuk alyp bilmedi.

5 golly ýeňişler

● Madridiň wekilleri bu tapgyrda 5 golly ýeňiş gazandylar. «Real» myhmançylykda «Kairat» toparynyň derwezesinden jogapsyz 5 gol geçirdi. Gollaryň 3-sini öz adyna ýazdyran Kilian Mbappenih bu ýaryşdaky gollarynyň sany 60-a ýetdi. Ol bu görkezijä ýeten 6-njy futbolçy boldy. Şeýle-de, «Real Madrid» Çempionlar Ligasynda 700 goldan geçen ilkinji topar hökmünde hasaba alyndy. «Atletiko» topary-da Madrid derbisinden soň öz meýdançasyna «Aýntrahty» 5–1 hasabynda ýeňilse sezewar etdi. Madridlileriň gollaryny Raspadori, Le Norman, Grizmann, Simeone hem-de soňky duşuşyklaryň ýyllyzy Alwares öz atlaryna ýazdyrdylar. Kiprde oýnan mundan öňki duşuşyklarynda-da uly hasaply ýeňişler gazanan «Bawariya» şol statistikanyň hataryna ýene birini goşmagy başardy. «Pafos» toparyny Keýnli (2), Gerreyronyň, Jeksonyň hem-de Oliseniň gollary bilen 5–1 hasabynda utan «Bawariya» sanawda 1-nji orunda barýar.

UEFA Çempionlar Ligasynda 2-nji tapgyryň duşuşyklarynyň netijeleri:

ATALANTA – KLUB BRÝUGGE: 2-1 /Samaržič 74 p, Paşaliç 87 – Solis 38/, KAIRAT – REAL MADRID: 0-5 /Mbappe 25 p, 52, 73, Kamawinga 83, Diaz 90+3/, ATLETIKO – AÝNTRAHT: 5-1 /Raspadori 4, Le Norman 33, Grizmann 45+1, Simeone 70, Alwares 82 p – Burkardt 57/, ÇELSI – BENFIKA: 1-0 /Rios 18 ö.d./, INTER – SLAWIYA PRAGA: 3-0 /Lautara Martines 30, 65, Dumfris 34/, BUDE-GLIMT – TOTTENHAM: 2-2 /Hauge 53, 66 – Wan de Wen 68, Gundersen 89 ö.d./, GALATASARAY – LIWERPUL: 1-0 /Osimhen 16 p/, MARSEL – AYAKS: 4-0 /Paisao 6, 12, Grinwud 26, Obameyang 52/, PAFOS – BAWARIYA: 1-5 /Orşič 45 – Keýn 15, 34, Gerreyro 20, Jekson 31, Olise 68/, GARA-BAG – KOPENGAGEN: 2-0 /Zubir 28, Addai 83/, YUNION SENT-ZÜLLUAZ – NYUKASL: 0-4 /Woltemade 17, Gordon 43 p, 64 p, Barns 80/, ARSENAL – OLIMPIAKOS: 2-0 /Martinelli 12, Saka 90+2/, MONAKO – MANÇESTER SITI: 2-2 /Teze 18, Dayer 90 p – Holann 15, 44/, BAÝER – PSW: 1-1 /Kofane 65 – Saibari 72/, BORUSSIYA D – ATLETIK B: 4-1 /Swensson 28, Çukwuemeka 50, Girassi 82, Brandt 90+1 – Guruzeta 61/, BARCELONA – PSŽ: 1-2 /Torres 19 – Maýulu 38, Ramuş 90/, NAPOLI – SPORTING: 2-1 /Hýoýlunn 36, 79 – Suares 62 p/, WILYARREAL – YUWENTUS: 2-2 /Mikautadze 18, Weiga 90 – Gatti 49, Konseýsau 56/

Mark Markesiň 7-nji çempionlygy

► Moto GP boýunça möwsümiň

17-nji ýaryşy Ýaponiýanyň Motegi şäherinde geçirilip, «Ducati Lenovo» toparynyň italýan sürüjisi Françesko Banaia ýeňiji boldy. Ol ýaryşy 42 minut 9,312 sekunda tamamlap, möwsümdäki 2-nji, karýerasy boýunça-da 31-nji ýeňişini gazandy. Banaiaadan soň onuň ispan toparşasy Mark Markes 4-njy ýerde 2-nji orny eýeledi. Bu ikinjilik onuň çempionlyk gazanmagy üçin ýeterlik boldy. Şunlukda, 17 ýaryşdan soň, möwsümiň tamamlanmagyna 5 bäsleşik galanda, «Ducati Lenovo» toparynyň ispan sürüjisi

Mark Markes 6 ýuldan soň karýerasyndaky 7-nji çempionlygyny baýram etdi. 32 ýaşyndaky sürüji mundan öň 2013-nji, 2014-nji, 2016-njy, 2017-nji, 2018-nji, 2019-njy ýyllarda çempionlyk gazanypdy. Bu onuň umumylykda motosikl ýaryşlaryndaky 9-njy çempionlygy bolup, ol Moto 2 hem-de 125cc ýaryşlarynda-da 1 gezek çempion diýen ady eýeläpdi. Şunlukda, Mark Markes 7 çempionlygy bolan italiýaly Walerentino Rossi bilen deňleşdi. Moto GP-de iň köp çempionlyk gazanan sürüji italiýaly Jakomo Agostini bolup, onuň 8 çempionlygy bar.

«Liwerpulyň» hem-de «Real Madridiň» ilkinji ýeňilişi

18 oýundan bäri ýeňilmän gelýär

● Angliýanyň çempionatynda «Liwerpul» myhmançylykda «Kristal Palasdan» 2–1 hasabynda as-

gyn gelip, şu möwsümde ilkinji gezek ýeňilse sezewar boldy. Sarryň 9-njy minutdaky goly bilen öňe geçen londonlylaryň ýeňiş goluny 90+8-nji minutda Nketa öz adyna ýazdyrdy. «Liwerpulyň» ýeke-täk goluny bolsa Kieza derwezä girizdi. Umumylykda 18, çempionatda 12 oýundan bäri ýeňilmän gelýän «Kristal Palas» häziri wagtda APL-niň ýeňilşiz ýeke-täk toparydyr. Ilkinji gezek başdaky 6 oýunda ýeňilmelik «Kristal Palas» üçin bellenen statistikalar klubň taryhynda öň hasaba alynmady. «Mançester Ýunaýtediň» myhmançylykda «Brentforddan» 3–1 hasabynda utulan tapgyrynda «Mançester Siti» öz meýdançasyna «Börniň» 5–1 hasabynda ýeňdi. «Sitiň» gollarynyň 2-sini Estew öz derwezesinden, beýlekileri-de Holann (2) bilen Nunýes derwezä girizdi. «Çelsi» topary-da öz meýdançasyna 1–0 hasabynda öňe geçendigine garamazdan, 90-njy minutdan soň 2 gol geçirdip, «Braytondan» 3–1 hasabynda ýeňildi. London şäheriniň wekili 2-nji ýary-

myň agramly bölegini 1 oýunçy kem oýnady.

Tapgyryň merkezi oýnunda «Arsenal» myhmançylykda «Nyukasly» garşydaşynyň öňe geçendigine garamazdan, soňky minutlarda geçiren gollary esasynda ýeňişini baýram etdi. 2–1 hasabynda ýeňiş gazanan «Arsenalyň» gollaryny 84-nji minutda Merino bilen 90+6-njy minutda Gabriel, ýer eýeleri «Nyukaslyň» ýeke-täk pökgüsini-de 34-nji minutda Woltemade derwezä girizdi.

«Atletiko» 75 ýyldan soň «Realyň» derwezesinden 5 gol geçirdi.

● Ispaniýanyň çempionatynda-da edil Italiýadaky ýaly sanawyň lideri üýtgedi. Madrid derbisinde «Real» myhmançylykda «Atletikodan» 5–2

**«TÜRKMEN GURLUŞYK
TEHNIKA SERWIS» H.J.
«MERCEDES-BENZ»
TÜRKMENISTANDAKY RESMI DILERI**

**TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI
SERDAR BERDIMUHAMEDOWA
HORMATLY PREZIDENTIMIZ!**

Her ýylyň 6-njy oktyabrynda – Hatyra gününde Watan topragyny goramak ugrunda alnyp barlan söweşlerde, Beýik Watançylyk urşunda, 1948-nji ýylda Aşgabatda bolup geçen ýertitremesinde şehit bolan watandaşlarymyzyň hormatyna ýatlama çäreleri geçirilýär.

Adamzat taryhynda iň uly weýrançylykly ýertitremesiniň biri bolan bu tebigy betbagtçylykda we Watan ugrundaky uruşlarda şehit bolanlaryň hatyrasy belent tutulyp, Türkmenistanda her ýylyň 6-njy oktyabrynda Hatyra günü bellenilip geçilýär, sadakalar berlip, aýat-töwirler okalýar.

Beriljek sadakalar, okaljak aýat-töwirler gudraty güýçli Beýik Biribaryň dergähinde kabul bolsun! Şehit bolanlaryň jaýlary jennet, ruhlary şat bolsun!

Hormatly Prezidentimiz! Sizi we türkmen halkyny Beýik Biribar hemişe öz penasynda aman saklasyn!

Sadakalaryňyz kabul bolsun!

Size çuňňur hormat goýmak bilen,

**«TÜRKMEN GURLUŞYK TEHNIKA SERWIS» H.J.
«MERCEDES-BENZ» TÜRKMENISTANDAKY
RESMI DILERI**

«MERTLIK RUHY» H.J.

**«HYUNDAI»
TÜRKMENISTANDAKY RESMI
DISTRIBÝUTORY**

**TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI
SERDAR BERDIMUHAMEDOWA
HORMATLY PREZIDENTIMIZ!**

Watany goramak ugrunda alnyp barlan söweşlerde we Aşgabat ýertitremesinde şehit bolanlar ýatlanyp, ýurdumyzda Hatyra günü bellenilýär. Eziz Diýarymyzyň mähriban halky şehit bolanlaryny, ata-babalaryny, öten-geçenlerini ýatlap, Hatyra gününde sadakalar berýär, aýat-töwirler okaýar.

Mundan 77 ýyl ozal, 1948-nji ýylyň oktyabr aýynyň 6-synda bolup geçen aýylganç waka türkmen halkynyň taryhynda pajygaly gün hökmünde ýatlanýar. Süýji ukuda ýatan adamlaryň depesinden aýylganç bela bolup inen ýertitremesi münlerçe adamyň ömür tanapyny kesdi. Garaşsyzlyga eýe bolan türkmen ili Hatyra gününde ýertitrede pida bolanlaryň we beýleki şehitleriň hatyrasyny tutýar. Biz hem olaryň hatyrasyna beriljek sadakalaryň kabul bolmagyny, merhumlaryň ruhlarynyň şat bolmagyny Beýik Biribardan dileýäris!

Sadakalaryňyz kabul bolsun!

Size çuňňur hormat goýmak bilen,

**«MERTLIK RUHY» H.J.
«HYUNDAI» Türkmenistandaky
Resmi distribýutory**

**TÜRKMENISTANYŇ
ÇUŇŇUR HORMATLANYLÝAN PREZIDENTI
SERDAR BERDIMUHAMEDOWA**

6-njy oktyabrda – Hatyra gününde Türkmenistanda Aşgabat ýertitremesiniň pidalary, şeýle hem ähli uruşlaryň söweş meýdanlarynda wepat bolan gahrymanlar ýatlanýar.

Hakyda halkyň ruhy dünýäsiniň aýrylmaz bölegi bolup, nesilleri birleşdirýär we geljege ynamly garamaga mümkinçilik berýär.

Çuňňur hormatlanylýan Türkmenistanyň Prezidenti! Size berk jan saglyk we uzak ömür, alyp barýan asyly işleriňizde uly üstünlikleri arzuw edýäris!

Iň gowy arzuwlar bilen,

**«HUAWEI TECH. INVESTMENT CO., LTD»
kompaniýasynyň Türkmenistandaky wekilligi.**

**ЕГО ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВУ,
ПРЕЗИДЕНТУ ТУРКМЕНИСТАНА
СЕРДАРУ БЕРДЫМУХАМЕДОВУ**

6 октября в Туркменистане скорбная дата – день всенародного поминовения жертв Ашхабадского землетрясения 1948 года, а также героев, павших на полях сражений всех войн.

Память – главная составляющая духовной жизни народа, она соединяет поколения людей, наполняет жизнь особым, сокровенным смыслом, позволяет, соприкоснувшись с прошлым, осознать своё настоящее и уверенно взглянуть в будущее.

Глубокоуважаемый Президент Туркменистана! Желаем Вам крепкого здоровья, долголетия и больших успехов в Вашей благородной деятельности!

С наилучшими пожеланиями,

**Представительство компании
«HUAWEI TECH. INVESTMENT CO., LTD» в Туркменистане.**

«ÇEPER GURLUŞYK» H. K.

**TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI
SERDAR BERDIMUHAMEDOWA
HORMATLY PREZIDENTIMIZ!**

Watan goragynda alnyp barlan söweşlerde we Aşgabat ýertitremesinde şehit bolan watandaşlarymyz hatyralanyp, 6-njy oktyabrda ýurdumyzda Hatyra günü bellenilýär.

Hormatly Prezidentimiz!

Mähriban halkymyz şehit bolanlaryny, ata-babalaryny, öten-geçenlerini ýatlap, Hatyra gününde sadakalar berýär, aýat-töwirler okaýar, olaryň jaýlarynyň jennet bolmagyny Beýik Biribardan dileýär.

Şehit bolanlaryň hatyrasyna bagyşlanyp, beriljek sadakalaryň Beýik Biribaryň dergähinde kabul bolmagyny dileg edýäris!

Hormatly Prezidentimiz!

Goý, Beýik Allatagala Sizi öz penasynda aman saklasyn. Başyňyz dik, janyňyz sag bolsun, döwlet derejesinde alyp barýan tutumly işleriňiz elmydama rowaç bolsun!

Sadakalaryňyz kabul bolsun!

Size çuňňur hormat goýmak bilen,

**«ÇEPER GURLUŞYK» hususy kärhanasynyň
ýolbaşçylary we işgärleri.**